

AKSARAY BELEDİYESİ

2024

MALİ ANALİZ REHBERİ

Mali Hizmetler Müdürlüğü

HAZİRAN 2025

Kamu mali tablolarının analizinde kullanılabilecek yöntemlere ilişkin bilgilerin yer aldığı ve ilk kez 2017 yılında yayımlanan **Kamu İdareleri İçin Mali Analiz Rehberi**, var olan göstergelerdeki değişimler ile yeni göstergeleri içerecek şekilde belediyeler için özelleştirilerek yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede hazırlanan **Belediyeler Mali Analiz Rehberi** paydaşların kullanımına sunulmaktadır.

İÇİNDEKİLER

MALİ ANALİZ NEDİR?	1
MALİ ANALİZİN AMAÇLARI	1
KAMU KURUMLARININ MALİ ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLER	1
1. KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ (YATAY ANALİZ)	1
2. YÜZDE YÖNTEMİ İLE ANALİZ (DİKEY ANALİZ)	4
3. EĞİLİM YÜZDELERİ ANALİZİ (TREND ANALİZİ)	8
4. ORAN ANALİZİ (RASYO ANALİZİ).....	12
G1. Vergi Gelirleri Göstergesi	13
G2. Vergi Tahsilat - Tahakkuk Göstergesi	14
G3. Tahsilat-Tahakkuk Göstergesi.....	15
G4. Bağımlılık Göstergesi.....	17
G5. Personel Harcamaları Göstergesi.....	18
G6. Personel Harcaması Mali Kuralı-1	19
G6. Personel Harcaması Mali Kuralı-2	20
G7. Mal ve Hizmet Harcaması Göstergesi	22
G8. Faiz Gideri Göstergesi.....	23
G9. Yatırım Harcaması Göstergesi.....	24
G10. Ödeme - Tahakkuk Göstergesi.....	25
G11. Bütçe Dengesi Göstergesi.....	26
G12. Faaliyet Dengesi Göstergesi	27
G13. Yükümlülük Göstergesi.....	28
G14. Yükümlülük Dağılımı Göstergesi	29
G15. Vadesi Geçmiş Yükümlülükler Göstergesi.....	30
G16. Borçlanma Mali Kuralı	31
G17. Kamu Borcu Göstergesi.....	33
G18. Cari Oran.....	34
G19. Vadesi Geçmiş Alacaklar Göstergesi	35
G20. Gelir Tahmini Göstergesi	36
G21. Gider Tahmini Göstergesi	37
G22. Kişi Başına Düşen Gelir Göstergesi.....	38
G23. Kişi Başına Düşen Gider Göstergesi.....	39
SONUÇ	41

MALİ ANALİZ NEDİR?

Mali analiz, kamu idarelerinin mali tablolarında ve muhasebe sistemlerinde yer alan mali verilerin, ilgililerin amaçlarına uygun olarak gerek kendi aralarındaki gerekse bütünle olan ilişkilerinin çeşitli analiz tekniklerinden yararlanılarak incelenmesi, yorumlanması ve içinde bulunulan koşulların da göz önünde bulundurulması suretiyle değerlendirilmesi işlemleridir.

MALİ ANALİZİN AMAÇLARI

- 1. Mali şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri gereği, kamuoyunun kamu mali yönetimi konusunda bilgi sahibi olmasına katkı sağlamak,*
- 2. Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasına, mali disiplinin tesis edilmesine katkı sağlayıp kurallara dayanan mali yönetim anlayışını geliştirmek,*
- 3. Mali risk yönetimi politikalarının geliştirilme sürecinde, kamu idarelerinin geçmiş mali durumu ve mevcut mali potansiyeli hakkında karar alma mekanizmalarına ve idarecilere fayda sağlayacak bilgiler üretmek,*
- 4. Yönetmel sorunları, planlama ve eşgüdüm eksikliklerini, mali sınırlılıkları ve benzeri kamu mali yönetimi için ortaya çıkabilecek riskleri öngörerek önlem alınmasını sağlamak,*
- 5. Muhasebe kayıtlarının ve mali tablolarda yer alan verilerin, uluslararası standartlara uygun mali analiz teknikleri aracılığıyla dünya ülkeleri ile karşılaştırılabilir ve işlevsel çıktılara dönüşmesini sağlamak,*
- 6. Kamu idarelerinin mali tablolarının hazırlanmasına esas muhasebe verilerinin kalitesinin artırılmasına, muhasebe sistemindeki hata ve noksanların giderilmesine katkı sağlamak.*

KAMU KURUMLARININ MALİ ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLER

- 1. Karşılaştırmalı Analiz (Yatay Analiz)*
- 2. Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)*
- 3. Eğilim Yüzdeleri Analizi (Trend Analizi)*
- 4. Oran Analizi (Rasyo Analizi)*

1. KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ (YATAY ANALİZ)

Birden fazla döneme ait bilgilerin birlikte değerlendirilmesine ve karşılaştırılmasına imkân veren bir mali analiz tekniğidir.

Karşılaştırmalı mali analizde, belediyelerin birkaç döneme ait birim bazlı veya konsolide verileri yan yana getirilerek idarelerin mali durumundaki değişimler konusunda önemli bilgiler elde edilir.

Karşılaştırmalı analiz tekniğiyle, belediyelerin geçmişteki durumu ile bugünkü durumunu mukayese etmek mümkün hale gelir ve bu suretle elde edilen bilgiler kamu mali yönetiminin geleceğiyle ilgili kararlara ışık tutar.

Mali tablolarda yer alan verilerin bu yöntemle analiz edilebilmesi için;

- 1. Faaliyet dönemleri eş değer olmalı,*
- 2. Tablolarda yer alan bilgiler aynı muhasebe kavram ve ilkelerine göre hazırlanmış olmalıdır.*

AKSARAY BELEDİYESİ BİLANÇOSU

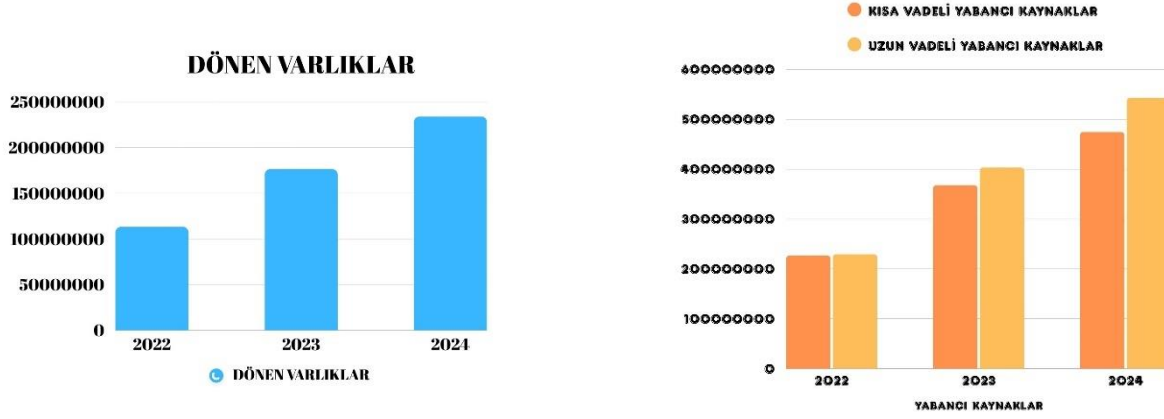
AKTİFLER	2022	2023	2024	PASİFLER	2022	2023	2024
I- DÖNEN VARLIKLAR	113.289.444,44	176.503.007,38	234.025.247,88	III- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	227.083.757,65	368.025.245,72	474.774.350,42
10 HAZIR DEĞERLER	34.665.229,30	50.899.032,20	61.112.927,52	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	20.546.393,33	27.990.434,94	34.689.493,71
102 BANKA HESABI	33.603.723,21	48.934.828,18	57.568.265,54	300 BANKA KREDİLERİ HESABI	20.546.393,33	27.990.434,94	34.689.493,71
108 DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI	37.160,00	124.625,00	44.639,00	32 FAALİYET BORÇLARI	160.114.464,42	255.848.742,52	325.749.690,50
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	1.024.346,09	1.839.579,02	3.500.022,98	320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	160.114.464,42	255.848.742,52	325.749.690,50
12 FAALİYET ALACAKLARI	43.886.667,87	58.327.056,36	63.839.352,97	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	15.378.849,61	20.513.674,23	33.392.131,85
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR HESABI	43.380.540,37	57.682.812,54	63.028.308,83	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	13.799.186,69	17.818.701,52	30.135.983,57
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	89,6	0	0	333 EMANETLER HESABI	1.579.662,92	2.694.972,71	3.256.148,28
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	506.037,90	644.243,82	811.044,14	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	3.024.378,54	7.915.992,91	8.807.047,37
15 STOKLAR	0	12.107.160,28	22.874.875,03	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	3.005.106,29	7.047.505,94	7.517.839,42
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	0	12.107.160,28	22.874.875,03	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	7.609,99	791.119,40	1.168.473,19
16 ÖN ÖDEMELER	2.715.671,43	5.144.610,39	12.171.774,51	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA	11.662,26	77.367,57	120.734,76
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	2.715.671,43	5.144.610,39	9.571.774,51	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	16.425.000,00	44.400.000,00	59.251.850,00
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE	0	0	2.600.000,00	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	16.425.000,00	44.400.000,00	59.251.850,00
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	32.021.875,84	50.025.148,15	74.026.317,85	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER	11.594.671,75	11.356.401,12	12.884.136,99
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	32.021.875,84	50.025.148,15	74.026.317,85	381 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	11.594.671,75	11.356.401,12	12.884.136,99
II- DURAN VARLIKLAR	1.354.719.623,08	6.378.337.708,43	8.844.172.070,56	IV- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	229.600.620,65	403.524.711,82	543.175.055,22
22 FAALİYET ALACAKLARI	39.673,10	584.375,10	1.202.193,02	40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	80.164.599,89	70.904.627,74	60.866.978,78
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	39.673,10	584.375,10	1.202.193,02	400 BANKA KREDİLERİ HESABI	80.164.599,89	70.904.627,74	60.866.978,78
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	53.134.947,99	73.369.049,24	110.863.131,30	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	126.897.000,00	316.283.000,00	470.002.470,00
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	51.484.947,99	71.719.049,24	108.093.131,30	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	126.897.000,00	316.283.000,00	470.002.470,00
241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA	1.650.000,00	1.650.000,00	2.950.000,00	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER	22.539.020,76	16.337.084,08	12.305.606,44
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ HESABI (-)	0	0	-180.000,00	481 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	22.539.020,76	16.337.084,08	12.305.606,44

3

25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	1.301.545.001,99	6.304.384.284,09	8.732.106.746,24	V- ÖZKAYNAKLAR	1.011.324.689,22	5.783.290.758,27	8.060.247.912,80
250 ARAZI VE ARSALAR HESABI	391.752.169,61	3.504.908.897,80	4.307.487.005,24	50 NET DEĞER HESABI	401.687.411,87	477.539.050,89	507.581.621,88
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI	775.820.141,10	1.328.869.547,51	1.796.213.265,25	500 NET DEĞER HESABI	401.687.411,87	477.539.050,89	507.581.621,88
252 BİNALAR HESABI	136.596.319,72	1.090.132.419,41	2.213.403.449,12	57 GEÇMİŞ YILLAR FAALİYET SONUÇLARI HESABI	328.078.028,13	4.819.923.230,84	5.502.231.470,97
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	24.704.358,29	92.548.681,03	115.261.108,50	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	328.078.028,13	4.819.923.230,84	5.502.231.470,97
254 TAŞITLAR HESABI	36.357.893,25	197.029.621,01	247.149.418,77	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	0	-225.331.014,58	-225.331.014,58
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	17.063.362,36	32.383.441,41	53.142.176,96	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	0	-225.331.014,58	-225.331.014,58
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-123.012.552,03	-398.237.936,32	1.087.932.215,60	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	281.559.249,22	711.159.491,12	2.275.765.834,53
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	42.263.309,69	456.749.612,24	1.087.382.538,09	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU HESABI	281.559.249,22	711.159.491,12	2.275.765.834,53
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0	0	0	Pasif Toplam	1.468.009.067,52	6.554.840.715,81	9.078.197.318,44
260 HAKLAR HESABI	1.664.390,00	5.257.254,00	5.257.254,00				
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-1.664.390,00	-5.257.254,00	-5.257.254,00				
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	0	0	0				
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN	869.627,29	889.434,09	1.900.966,05				
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-869.627,29	-889.434,09	-1.900.966,05				
Aktif Toplam	1.468.009.067,52	6.554.840.715,81	9.078.197.318,44				

Mali analiz çalışmalarında grafik kullanımı çok yaygın ve işlevseldir. Grafikler, sayısal verileri görselleştirerek bunlar arasında karşılaştırmalar yapılabilmesine imkân tanır. Böylece yapılan analizler ile ulaşılan sonuçların anlaşılması ve yorumlanması daha kolay hale gelirken, sunumu daha profesyonel bir görünüme kavuşur.

Karşılaştırmalı analiz yöntemi ile ulaşılan sonuçlar kullanıcılarına, idarecilere veya kamuoyuna açıklanırken de grafiklerden yararlanılabilir. Bu analiz yöntemi ile ulaşılan sonuçların sunumunda genellikle "sütun grafik" kullanılır.

Sütun grafikler, verilerin belli bir zaman aralığındaki değişimlerini göstererek dönemler arası karşılaştırma yapılabilmesine olanak sağlar. Sütun grafikler belli bir seri verinin özellikle zamana bağlı değişikliklerini göstermek için kullanılır. Dolayısıyla karşılaştırmanın en kolay yapıldığı grafik türüdür.

2. YÜZDE YÖNTEMİ İLE ANALİZ (DİKEY ANALİZ)

Mali tablolar içerisinde yer alan her hesap kaleminin aynı tabloda yer alan bir başka hesap kalemi veya hesap toplamına oranlanması ile bulunan yüzdelere göre yapılan bir analiz türüdür. Mali durum, mali tablolarda yer alan kalemlerin, küme toplamları içindeki payının hesaplanması suretiyle analiz edilir. Yüzde yöntemi ile analiz sayesinde tek bir döneme ait mali tablolar analiz edilebileceği gibi birden fazla dönemin mali tabloları da analiz edilebilir.

Bilançolara yüzde yöntemi uygulanırken, genellikle aktif ve pasif toplamı yüzde yüz kabul edilir. Bu yöntemle aktif oluşturan her hesap, aktif toplamına oranlanarak her hesabın aktif toplamı içindeki payı yüzde olarak bulunmuş olur. Aynı biçimde pasif bölümünü oluşturan her hesabın pasif içindeki payı da yüzde olarak bulunur.

Yüzde yöntemi ile analiz sayesinde mali tablolarda yer alan kalemlerin toplam içerisindeki önemini görebilmek mümkün olur. Ayrıca bu yöntemde hesap yüzde ile ifade edildiğinden, tabloların anlatılması ve anlaşılması daha kolay hale gelir.

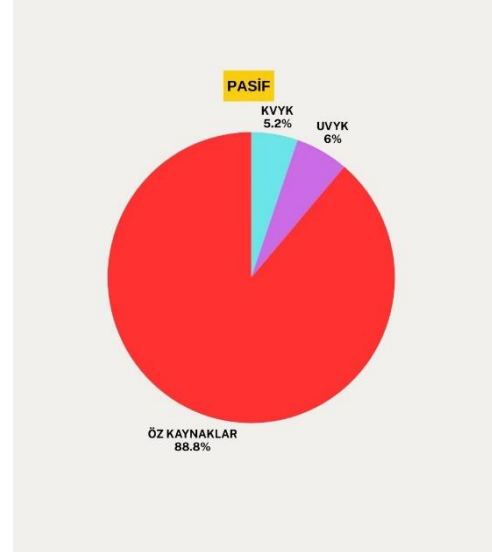
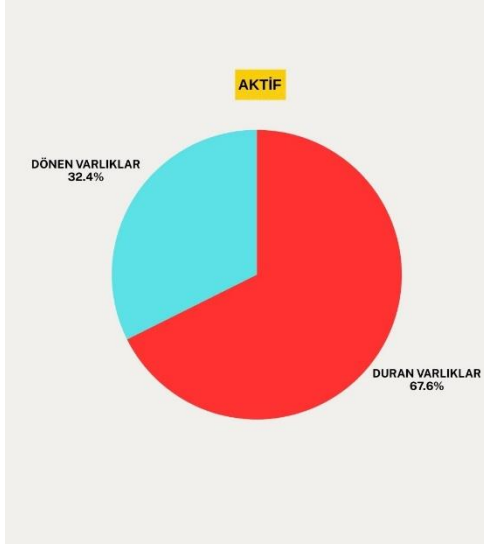
AKSARAY BELEDİYESİ BİLANÇOSU

AKTİFLER	2024	Yüzde Dağılımı	PASİFLER	2024	Yüzde Dağılımı
I- DÖNEN VARLIKLAR	234.025.247,88	%3	III- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	474.774.350,42	%5
10 HAZİR DEĞERLER	61.112.927,52	%1	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	34.689.493,71	%0
102 BANKA HESABI	57.568.265,54	%1	300 BANKA KREDİLERİ HESABI	34.689.493,71	%0
108 DİĞER HAZİR DEĞERLER HESABI	44.639,00	%0	32 FAALİYET BORÇLARI	325.749.690,50	%4
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	3.500.022,98	%0	320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	325.749.690,50	%4
12 FAALİYET ALACAKLARI	63.839.352,97	%1	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	33.392.131,85	%0
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR HESABI	63.028.308,83	%1	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	30.135.983,57	%0
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	0	%0	333 EMANETLER HESABI	3.256.148,28	%0
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	811.044,14	%0	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	8.807.047,37	%0
15 STOKLAR	22.874.875,03	%1	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	7.517.839,42	%0
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	22.874.875,03	%1	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	1.168.473,19	%0
16 ÖN ÖDEMELER	12.171.774,51	%0	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA	120.734,76	%0
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	9.571.774,51	%0	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	59.251.850,00	%1
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE	2.600.000,00	%0	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	59.251.850,00	%1
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	74.026.317,85	%1	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER	12.884.136,99	%0
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	74.026.317,85	%1	381 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	12.884.136,99	%0

II- DURAN VARLIKLAR	8.844.172.070,56	%97	IV- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	543.175.055,22	%6
22 FAALİYET ALACAKLARI	1.202.193,02	%0	40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	60.866.978,78	%1
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	1.202.193,02	%0	400 BANKA KREDİLERİ HESABI	60.866.978,78	%1
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	110.863.131,30	%1	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	470.002.470,00	%5
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	108.093.131,30	%1	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	470.002.470,00	%5
241 MAL VE HİZMET ÜRETEK KURULUŞLARA	2.950.000,00	%0	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER	12.305.606,44	%0
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ HESABI (-)	-180.000,00	%0	481 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	12.305.606,44	%0
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	8.732.106.746,24	%96	V- ÖZKAYNAKLAR	8.060.247.912,80	%89
250 ARAZİ VE ARSALAR HESABI	4.307.487.005,24	%47	50 NET DEĞER HESABI	507.581.621,88	%6
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI	1.796.213.265,25	%20	500 NET DEĞER HESABI	507.581.621,88	%6
252 BİNALAR HESABI	2.213.403.449,12	%24	57 GEÇMİŞ YILLAR FAALİYET SONUÇLARI HESABI	5.502.231.470,97	%61
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	115.261.108,50	%1	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	5.502.231.470,97	%61
254 TAŞITLAR HESABI	247.149.418,77	%3	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-225.331.014,58	%0
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	53.142.176,96	%1	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-225.331.014,58	%0
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-1.087.932.215,60	%0	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	2.275.765.834,53	%25
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	1.087.382.538,09	%0	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU HESABI	2.275.765.834,53	%25
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0	%0	Pasif Toplam	9.078.197.318,44	%100
260 HAKLAR HESABI	5.257.254,00	%0			
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-5.257.254,00	%0			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	0	%0			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN	1.900.966,05	%0			
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-1.900.966,05	%0			
Aktif Toplam	9.078.197.318,44	%100			

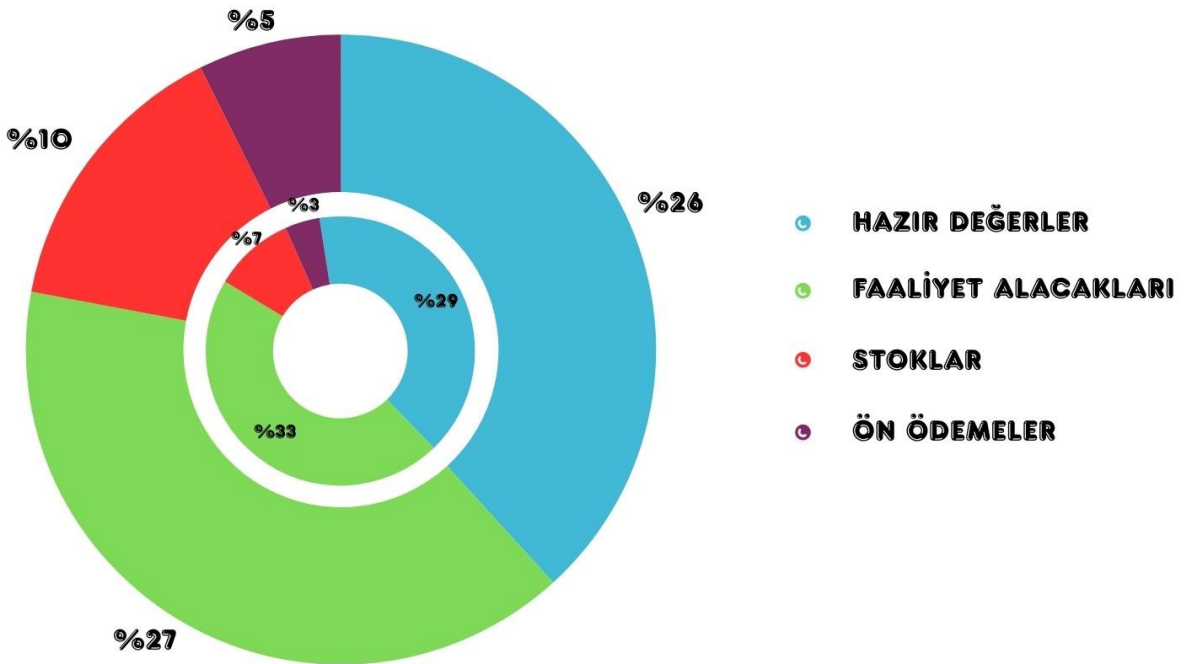
Yüzde yöntemi ile analiz sonucunda ulaşılan sonuçlar, mali analiz sonuçlarının kullanıcılarına, idarecilere veya kamuoyuna açıklanırken grafiklerden yararlanılabilir. Bu analiz yöntemi ile ulaşılan sonuçların sunumunda genellikle "pasta grafik" ve "halka grafik" kullanılır.

Verilerin daire dilimleri biçiminde sunulmasına pasta grafiği denir. Bu tür grafiklerde, değişkenlerin bir bütün içerisindeki oranları, yüzde veya merkez açı ölçüleri gösterilerek hazırlanır.

Pasta grafik gibi, halka grafik de parçaların bütünle olan ilişkisini gösterir, ancak halka grafik birden çok veri serisi içerir.

DÖNEN VARLIKLAR 2023-2024

3. EĞİLİM YÜZDELERİ ANALİZİ (TREND ANALİZİ)

Eğilim yüzdeleri analizinde, birbirini izleyen dönemlere ait mali tablolarda yer alan verilerin, temel alınan yılın mali tablo verilerine göre gösterdiği eğilim yüzde olarak hesaplanır. Böylelikle belediyelerin mali tablolarında yer alan her bir verinin temel kabul edilen yıla göre yüzde olarak değişme trendi bulunur. Temel yıla göre hesaplanan yüzdeler belli tarih veya dönemler arasındaki mali durumu ve faaliyet sonuçlarında meydana gelen değişimleri açık olarak gösterir.

Mali verilerin eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi yapılırken, doğru sonuçlara ulaşılabilmesi ve analizden elde edilecek faydanın maksimize edilebilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bunlar;

- 1.** *Eğilim yüzdeleri hesaplanmasında seçilecek temel yılın her bakımdan normal ve olağanüstü faktörlerin etkisinde kalmamış bir yıl olması gerekir.*
- 2.** *Mali tablo içindeki nispi payı küçük kalemler için eğilim yüzdeleri hesaplanmayabilir.*
- 3.** *Hesaplanan eğilim yüzdeleri yorumlanırken fiyatlar genel seviyesindeki değişimlerin de gözönünde bulundurulması gerekir.*

AKSARAY BELEDİYESİ BİLANÇOSU

AKTİFLER	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
I- DÖNEN VARLIKLAR	141.871.989,71	104.673.997,36	113.289.444,44	176.503.007,38	234.025.247,88	18%	11%	8%	3%	3%
10 HAZİR DEĞERLER	95.991.020,39	57.624.892,37	34.665.229,30	50.899.032,20	61.112.927,52	12%	6%	2%	1%	1%
102 BANKA HESABI	95.733.191,82	57.040.198,46	33.603.723,21	48.934.828,18	57.568.265,54	12%	6%	2%	1%	1%
108 DİĞER HAZİR DEĞERLER HESABI	63.000,00	32.000,00	37.160,00	124.625,00	44.639,00	0%	0%	0%	0%	0%
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	194.828,57	552.693,91	1.024.346,09	1.839.579,02	3.500.022,98	0%	0%	0%	0%	0%
12 FAALİYET ALACAKLARI	26.346.741,64	34.711.016,04	43.886.667,87	58.327.056,36	63.839.352,97	3%	4%	3%	1%	1%
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR HESABI	26.008.064,44	34.191.657,84	43.380.540,37	57.682.812,54	63.028.308,83	3%	3%	3%	1%	1%
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	62.806,75	43.150,72	89,6	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	275.870,45	476.207,48	506.037,90	644.243,82	811.044,14	0%	0%	0%	0%	0%
15 STOKLAR	0	0	0	12.107.160,28	22.874.875,03	0%	0%	0%	0%	0%
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	0	0	0	12.107.160,28	22.874.875,03	0%	0%	0%	0%	0%
16 ÖN ÖDEMELER	11.851.351,52	1.920.116,71	2.715.671,43	5.144.610,39	12.171.774,51	2%	0%	0%	0%	0%
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	1.286.987,83	1.490.116,71	2.715.671,43	5.144.610,39	9.571.774,51	0%	0%	0%	0%	0%
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE	10.564.363,69	430.000,00	0	0	2.600.000,00	1%	0%	0%	0%	0%
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	7.682.876,16	10.417.972,24	32.021.875,84	50.025.148,15	74.026.317,85	1%	1%	2%	1%	1%
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	7.682.876,16	10.417.972,24	32.021.875,84	50.025.148,15	74.026.317,85	1%	1%	2%	1%	1%
II- DURAN VARLIKLAR	645.469.596,03	877.830.617,00	1.354.719.623,08	6.378.337.708,43	8.844.172.070,56	82%	89%	92%	97%	97%
22 FAALİYET ALACAKLARI	700.854,50	700.854,50	39.673,10	584.375,10	1.202.193,02	0%	0%	0%	0%	0%
222 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	661.181,40	661.181,40				0%	0%	0%	0%	0%
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	39.673,10	39.673,10	39.673,10	584.375,10	1.202.193,02	0%	0%	0%	0%	0%
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	31.118.899,13	37.752.385,87	53.134.947,99	73.369.049,24	110.863.131,30	4%	4%	4%	1%	1%
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	30.518.899,13	36.152.385,87	51.484.947,99	71.719.049,24	108.093.131,30	4%	4%	4%	1%	1%
241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA	600.000,00	1.600.000,00	1.650.000,00	1.650.000,00	2.950.000,00	0%	0%	0%	0%	0%
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ HESABI (-)	0	0	0	0	-180.000,00	0%	0%	0%	0%	0%
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	613.649.842,40	839.368.715,38	1.301.545.001,99	6.304.384.284,09	8.732.106.746,24	78%	85%	89%	96%	96%
250 ARAZİ VE ARSALAR HESABI	183.593.999,48	237.186.392,19	391.752.169,61	3.504.908.897,80	4.307.487.005,24	23%	24%	27%	53%	47%
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI	404.126.648,87	493.435.265,32	775.820.141,10	1.328.869.547,51	1.796.213.265,25	51%	50%	53%	20%	20%

252 BİNALAR HESABI	72.198.637,94	117.390.230,37	136.596.319,72	1.090.132.419,41	2.213.403.449,12	9%	12%	9%	17%	24%
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	17.724.322,72	23.910.641,88	24.704.358,29	92.548.681,03	115.261.108,50	2%	2%	2%	1%	1%
254 TAŞITLAR HESABI	19.121.662,51	31.437.350,31	36.357.893,25	197.029.621,01	247.149.418,77	2%	3%	2%	3%	3%
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	11.184.768,20	14.380.720,58	17.063.362,36	32.383.441,41	53.142.176,96	1%	1%	1%	0%	1%
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-102.357.212,65	-112.757.275,92	-123.012.552,03	-398.237.936,32	-1.087.932.215,60	-13%	-11%	-8%	-6%	-12%
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	8.057.015,33	34.385.390,65	42.263.309,69	456.749.612,24	1.087.382.538,09	1%	3%	3%	7%	12%
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
260 HAKLAR HESABI	1.150.500,00	1.475.000,00	1.664.390,00	5.257.254,00	5.257.254,00	0%	0%	0%	0%	0%
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-1.150.500,00	-1.475.000,00	-1.664.390,00	-5.257.254,00	-5.257.254,00	0%	0%	0%	0%	0%
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	0	8.661,25	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN	478.999,54	579.291,74	869.627,29	889.434,09	1.900.966,05	0%	0%	0%	0%	0%
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-478.999,54	-570.630,49	-869.627,29	-889.434,09	-1.900.966,05	0%	0%	0%	0%	0%
VIII- BÜTÇE HESAPLARI	0	41.000,00	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
83 BÜTÇE GİDER HESAPLARI	0	41.000,00	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
835 GİDER YANSITMA HESAPLARI	0	41.000,00	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
Aktif Toplam	787.341.585,74	982.504.614,36	1.468.009.067,52	6.554.840.715,81	9.078.197.318,44	100%	100%	100%	100%	100%

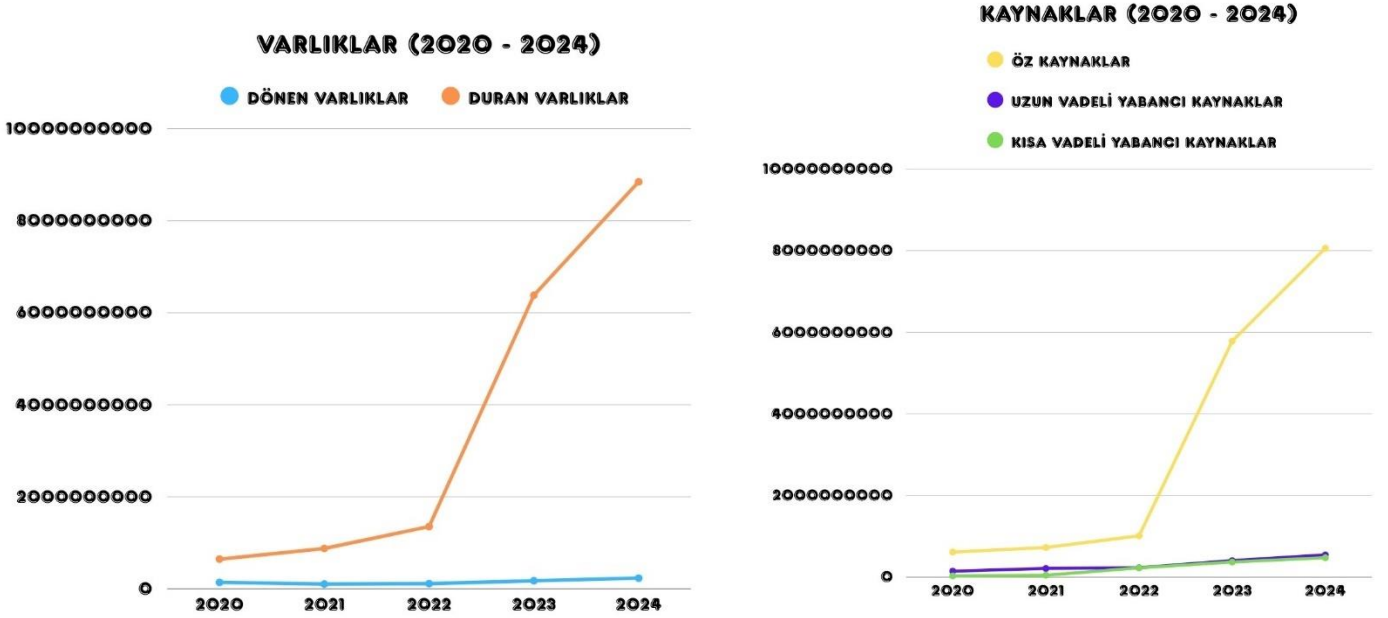
AKSARAY BELEDİYESİ BİLANÇOSU

PASİFLER	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
III- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	28.570.995,73	45.703.157,91	227.083.757,65	368.025.245,72	474.774.350,42	4%	5%	15%	6%	5%
30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	6.295.541,42	8.394.402,60	20.546.393,33	27.990.434,94	34.689.493,71	1%	1%	1%	0%	0%
300 BANKA KREDİLERİ HESABI	6.295.541,42	8.394.402,60	20.546.393,33	27.990.434,94	34.689.493,71	1%	1%	1%	0%	0%
32 FAALİYET BORÇLARI645	1.691.261,96	14.551.483,49	160.114.464,42	255.848.742,52	325.749.690,50	0%	1%	11%	4%	4%
320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	1.691.261,96	14.551.483,49	160.114.464,42	255.848.742,52	325.749.690,50	0%	0%	0%	0%	0%
33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	9.221.991,09	7.400.508,29	15.378.849,61	20.513.674,23	33.392.131,85	0%	1%	11%	4%	4%
330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	4.761.661,41	6.115.928,58	13.799.186,69	17.818.701,52	30.135.983,57	1%	1%	1%	0%	0%
333 EMANETLER HESABI	4.460.329,68	1.284.579,71	1.579.662,92	2.694.972,71	3.256.148,28	1%	0%	0%	0%	0%
36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	264.445,28	1.825.566,00	3.024.378,54	7.915.992,91	8.807.047,37	0%	0%	0%	0%	0%
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	0	1.774.390,56	3.005.106,29	7.047.505,94	7.517.839,42	0%	0%	0%	0%	0%
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	157.251,35	10.187,24	7.609,99	157.251,35	10.187,24	0%	0%	0%	0%	0%

362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA	107.193,93	40.988,20	11.662,26	77.367,57	120.734,76	0%	0%	0%	0%	0%
37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	4.080.000,00	6.513.575,00	16.425.000,00	44.400.000,00	59.251.850,00	1%	1%	1%	1%	1%
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	4.080.000,00	6.513.575,00	16.425.000,00	44.400.000,00	59.251.850,00	1%	1%	1%	1%	1%
38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER	7.017.755,98	7.017.622,53	11.594.671,75	11.356.401,12	12.884.136,99	1%	1%	1%	0%	0%
381 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	7.017.755,98	7.017.622,53	11.594.671,75	11.356.401,12	12.884.136,99	1%	1%	1%	0%	0%
IV- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	145.042.091,34	211.289.889,67	229.600.620,65	403.524.711,82	543.175.055,22	18%	22%	16%	6%	6%
40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	66.715.629,04	66.848.219,45	80.164.599,89	70.904.627,74	60.866.978,78	8%	7%	5%	1%	1%
400 BANKA KREDİLERİ HESABI	66.715.629,04	66.848.219,45	80.164.599,89	70.904.627,74	60.866.978,78	8%	7%	5%	1%	1%
47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	49.080.000,00	119.286.922,00	126.897.000,00	316.283.000,00	470.002.470,00	6%	12%	9%	5%	5%
472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	49.080.000,00	119.286.922,00	126.897.000,00	316.283.000,00	470.002.470,00	6%	12%	9%	5%	5%
48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER	29.246.462,30	25.154.748,22	22.539.020,76	16.337.084,08	12.305.606,44	4%	3%	2%	0%	0%
481 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	29.246.462,30	25.154.748,22	22.539.020,76	16.337.084,08	12.305.606,44	4%	3%	2%	0%	0%
V- ÖZKAYNAKLAR	613.728.498,67	725.470.566,78	1.011.324.689,22	5.783.290.758,27	8.060.247.912,80	78%	74%	69%	88%	89%
50 NET DEĞER HESABI	296.757.683,51	296.757.683,51	401.687.411,87	477.539.050,89	507.581.621,88	38%	30%	27%	7%	6%
500 NET DEĞER HESABI	296.757.683,51	296.757.683,51	401.687.411,87	477.539.050,89	507.581.621,88	38%	30%	27%	7%	6%
57 GEÇMİŞ YILLAR FAALİYET SONUÇLARI HESABI	251.682.590,76	316.970.815,16	328.078.028,13	4.819.923.230,84	5.502.231.470,97	32%	32%	22%	74%	61%
570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	251.682.590,76	316.970.815,16	328.078.028,13	4.819.923.230,84	5.502.231.470,97	32%	32%	22%	74%	61%
58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	0	0	0	-225.331.014,58	-225.331.014,58	0%	0%	0%	-3%	-2%
580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	0	0	0	-225.331.014,58	-225.331.014,58	0%	0%	0%	-3%	-2%
59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	65.288.224,40	111.742.068,11	281.559.249,22	711.159.491,12	2.275.765.834,53	8%	11%	19%	11%	25%
590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU HESABI	65.288.224,40	111.742.068,11	281.559.249,22	711.159.491,12	2.275.765.834,53	8%	11%	19%	11%	25%
Pasif Toplam	787.341.585,74	982.463.614,36	1.468.009.067,52	6.554.840.715,81	9.078.197.318,44	100%	100%	100%	100%	100%

Eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz sonucunda ulaşılan sonuçlar için belli eşik değerler belirlenip bu değerleri aşan artış ve azalışlar daha ayrıntılı incelenebilir. Yukarıdaki uygulama örneğinde %150 eşik değer kabul edilmiş ve %50'yi aşan artışlar renklendirilmiştir.

Eğilim yüzdeleri analizi ile ulaşılan sonuçlar kullanıcılarına idarecilere veya kamuoyuna açıklanırken genellikle "çizgi grafik" kullanılır. Çizgi grafik; analiz sonuçlarından elde edilen bilgilerin, bir çizgi üzerinde noktalarla ifade edilerek gösterildiği grafik türüdür.

4. ORAN ANALİZİ (RASYO ANALİZİ)

Mali tablolarda yer alan en az iki hesap grubunun ya da hesabın oranlanarak karşılaştırıldığı oran analizi, mali verileri tek tek incelemekten daha anlamlıdır.

Oran analizi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar;

1. Oran analizinde amaç, yorumlanabilir bilgi üretmek olduğundan anlamlı ilişki içinde bulunan kalemler seçilmeli ve anlamsız oran kullanmaktan kaçınılmalıdır.

2. Mali durumu fazla/eksik, farklı ve beklenmedik şekilde etkileyen olaylar, yanıltıcı sonuçlara ulaşılmasına sebep olabileceğinden, oranlar üzerindeki mevsimlik ve konjonktürel hareketlerin etkileri sonuçların yorumlanması sırasında dikkate alınmalıdır.

3. Oran sonuçları, oranda yer alan değerlerin tutarları da dikkate alınarak yorumlanmalıdır.

Belediyelere ilişkin mali analiz çalışmalarında kullanılmak üzere; ulusal/uluslararası akademik çalışmalar, uluslararası kuruluşların önerileri ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde genel kabul görmüş 24 mali gösterge belirlenmiştir. Bu göstergeler aracılığıyla gelirler, giderler, faaliyet sonuçları, yükümlülük yönetimi, varlık yönetimi, bütçe süreci ve hizmet performansı analiz edilmektedir.

G1. VERGİ GELİRLERİ GÖSTERGESİ

Vergi gelirleri göstergesi, devletin asli gelir kaynağı olan ve vatandaşlardan cebren, karşılıksız ve kamu hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak üzere toplanan vergi ve benzeri gelirlerin toplam gelirler içindeki payını ölçmektedir. Vergi geliri göstergesi sonucunun olabildiğince yüksek olması beklenir.

VERGİ GELİRLERİ GÖSTERGESİ = VERGİ VE BENZERİ GELİRLER /BÜTÇE GELİRLERİ

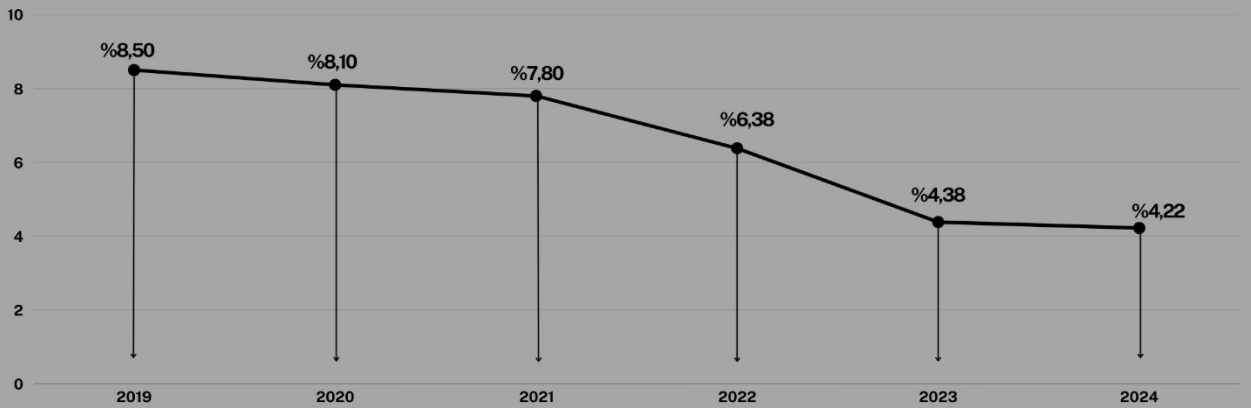
Vergi gelirleri göstergesi; **800.01 Vergi Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810.01 Vergi Gelirleri hesabı** bakiyesi arasındaki farkın **800 Bütçe Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
800	01	-	-	0	113.898.417,93	113.898.417,93
810	01	-	-	886.646,03	0	886.646,03
800	-	-	-		2.695.064.607,45	2.695.064.607,45
810	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

Vergi Gelirleri Göstergesi

$$= [(886.646,03 - 113.898.417,93) / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65)] = \%4$$

VERGİ GELİRLERİ GÖSTERGESİ

G2. VERGİ TAHSİLAT- TAHAKKUK GÖSTERGESİ

Vergi ve benzeri gelirler, belediyelerin asli gelir kaynağıdır ve kamu hizmetlerinin finansmanında kullanılır. Dolayısıyla bu gelirlerin tahsilat- tahakkuk tutarlarının ayrıca analiz edilerek, belediyelerin asli gelirlerini tahsil edebilme kapasitelerinin değerlendirilmesi önemli bir husustur. Göstergeden beklenen tahakkuk kayıtlarının tam, doğru yapılması ve tahakkuk etmiş vergi gelirlerinin tamamının tahsil edilebilmesi, yani gösterge sonucunun %100 olmasıdır.

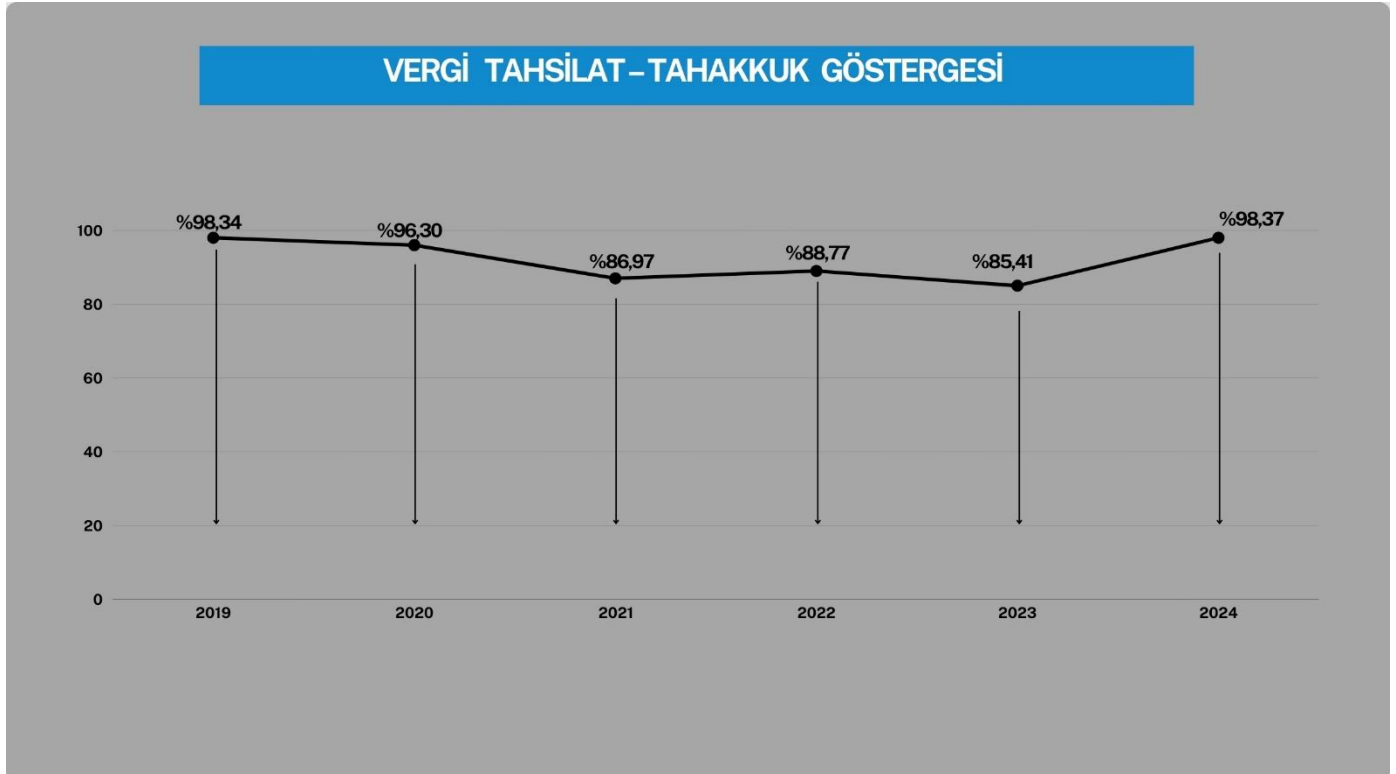
$$\text{VERGİ TAHSİLAT- TAHAKKUK GÖSTERGESİ} = \frac{\text{TAHSİL EDİLEN VERGİ GELİRLERİ}}{\text{TAHAKKUK ETTİRİLEN VERGİ GELİRLERİ}}$$

Vergi Tahsilat- Tahakkuk Göstergesi; **800.01 Vergi Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810.01 Vergi Gelirleri** hesabı bakiyesi arasındaki farkın **600.01 Vergi Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **630.12.01 Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Borç	Alacak	Bakiye
800	01	-	0	113.898.417,93	113.898.417,93
810	01	-	886.646,03	0	886.646,03
600	01	-		116.572.436,24	116.572.436,24
630	12	01	3.103,00	0	3.103,00

Vergi Tahsilat Tahakkuk Göstergesi

$$= [(113.898.417,93 - 886.646,03) / (116.572.436,24 - 3.103,00)] = \%98$$

G3. TAHSİLAT-TAHAKKUK GÖSTERGESİ

Tahsilat- tahakkuk göstergesi; belediyelerin tahakkuk ettirdikleri gelirlerinin ne kadarının tahsil edilip bütçe gelirine dönüştüğünü, dolayısıyla belediyelerin tahsil kabiliyetini ölçmektedir. Göstergeden beklenen tahakkuk etmiş tüm gelirlerin tahsil edilebilmesi yani gösterge sonucunun %100 olmasıdır.

$$\text{TAHSİLAT-TAHAKKUK GÖSTERGESİ} = \text{BÜTÇE GELİRLERİ/FAALİYET GELİRLERİ}$$

Faaliyet gelirleri içerisinde yer alan her gelir tahakkukunun nakite dönüşerek bütçe geliri olarak kaydedilmesi mümkün değildir.

Örneklendirmek gerekirse; değerlendirme işlemleri sonucunda tespit edilen, değer ve miktarlardaki artış, "Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri" olarak faaliyet gelirleri içerisinde yer alırken, nakden ya da mahsuben herhangi bir gelire dönüşmeyeceğinden bütçe gelirleri içerisinde yer almaz. Dolayısıyla gösterge hesaplanırken daha doğru sonuçlara ulaşabilmek amacıyla, faaliyet gelirleri içerisinde yer alan ve niteliği itibarıyla bütçe gelirine dönüşmesi mümkün olmayan gelirler, faaliyet gelirleri içerisinde elimine edilmelidir. Aynı şekilde tahakkuk kaydı yapılmadan bütçe geliri olarak kaydedilen işlemler de bütçe gelirleri içerisinde elimine edilmelidir.

Hesaplamalar sırasında bütçe ve faaliyet gelirlerinden elimine edilen detaylar aşağıdaki tabloda renklendirilerek gösterilmiştir.

HESAP KODU	HESAP ADI	HESAP KODU	HESAP ADI
800 01	Vergi Gelirleri	600 01	Vergi Gelirleri
800 03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	600 03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri
800 04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	600 04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler
800 05	Diğer Gelirler	600 05	Diğer Gelirler
800 06	Sermaye Giderleri	600 06	Sermaye Gelirleri
800 08	Alacaklardan Tahsilat	600 11	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri
		600 25	Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan Elde Edilen Gelirler

Tahsilat tahakkuk göstergesi; 800.01 Vergi Gelirleri Hesabı, 800.03 Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri Hesabı, 800.04 Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler Hesabı ve 800.05 Diğer Gelirler Hesabı toplam bakiyeleri ile 810.01 Vergi Gelirleri Hesabı, 810.03 Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri Hesabı, 810.04 Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler Hesabı ve 810.05 Diğer Gelirler Hesabı toplam bakiyeleri arasındaki farkın; 600.01 Vergi Gelirleri Hesabı, 600.03 Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri Hesabı, 600.04 Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler Hesabı ve 600.05 Diğer Gelirler Hesabı toplam bakiyeleri ile 630.12.01 Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler Hesabı, 630.12.03 Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri Hesabı, 630.12.04 Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler Hesabı ve 630.12.05 Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler Hesabı toplam bakiyeleri arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

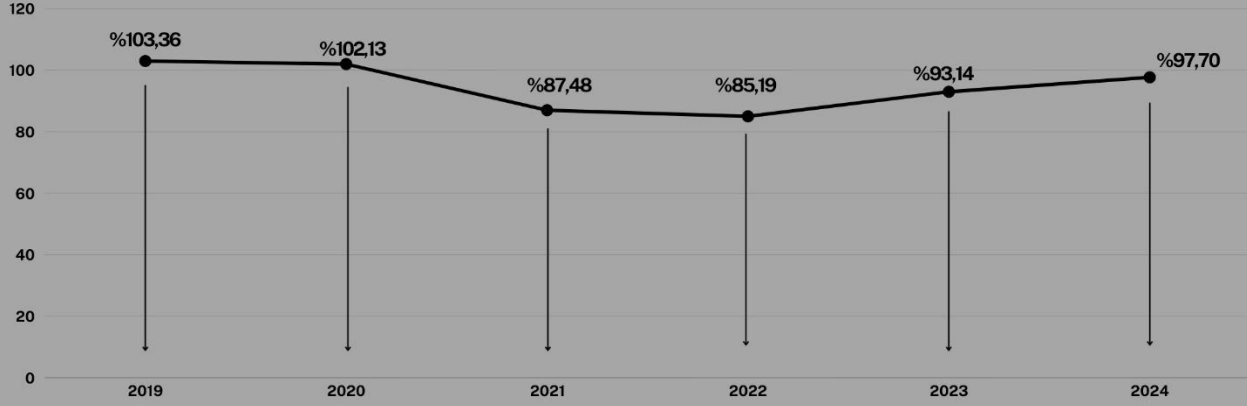
Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Borç	Alacak	Bakiye
800	01	-	886.646,03	113.898.417,93	113.011.771,90
800	03	-	74.655,07	179.896.875,89	179.822.220,82
800	04	-	124.631,80	9.391.912,17	9.267.280,37
800	05	-	64.064,75	1.927.676.502,96	1.927.612.438,21
810	01	-		886.646,03	886.646,03
810	03	-		74.655,07	74.655,07
810	04	-		124.631,80	124.631,80
810	05	-		64.064,75	64.064,75
600	01	-		116.572.436,24	116.572.436,24
600	03	-		179.458.669,41	179.458.669,41
600	04	-		13.153.451,47	13.153.451,47
600	05	-		1.929.757.939,90	1.929.757.939,90
630	12	01		3.103,00	3.103,00
630	12	03		0,00	0,00
630	12	04		124.631,80	124.631,80
630	12	05		0,00	0,00

Tahsilat-Tahakkuk Göstergesi

$$= [(113.011.771,90 + 179.822.220,82 + 9.267.280,37 + 1.927.612.438,21) - (886.646,03 + 74.655,07 + 124.631,80 + 64.064,75)] / [(116.572.436,24 + 179.458.669,41$$

$$+ 13.153.451,47 + 1.929.757.939,90) - (3.103,00 + 124.631,80) = \%98$$

TAHSİLAT-TAHAKKUK GÖSTERGESİ

G4. BAĞIMLILIK GÖSTERGESİ

Mahalli idarelerin varlıklarını ve hizmetlerini sürdürebilmek için ihtiyaç duydukları gelirlerin bir kısmını merkezi yönetimden aktarılan paylar oluştururken, bir kısmını öz gelir olarak nitelendirilen, tahsil edilen vergiler, belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarının kira, satış veya başka bir surette değerlendirilmesinden elde edilen gelirler ve her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler oluşturmaktadır.

Bir belediyenin yeterli düzeyde ve kalitede hizmet sunabilmesi; yeterli gelirlere sahip olmasının yanı sıra öz gelirlerinin yüksek olması ile doğrudan ilişkilidir. Belediyelerin merkezi idareye bağımlı olmaksızın sahip olduğu öz gelirleri arttıkça mali özerkliği artmakta, artan mali özerklik belediyenin hizmet planlamasını daha iyi yapabilmesine, mali anlamda daha rahat hareket edebilmesine ve daha iyi hizmet sunabilmesine katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla belediyelerin toplam gelirleri içinde öz gelirlerinin az veya fazla olması, mahalli idarelerin merkezi yönetime bağımlılığını ölçmekte kıstas olarak kullanılmaktadır. Bağımlılık göstergesi sonucunun olabildiğince düşük olması beklenir.

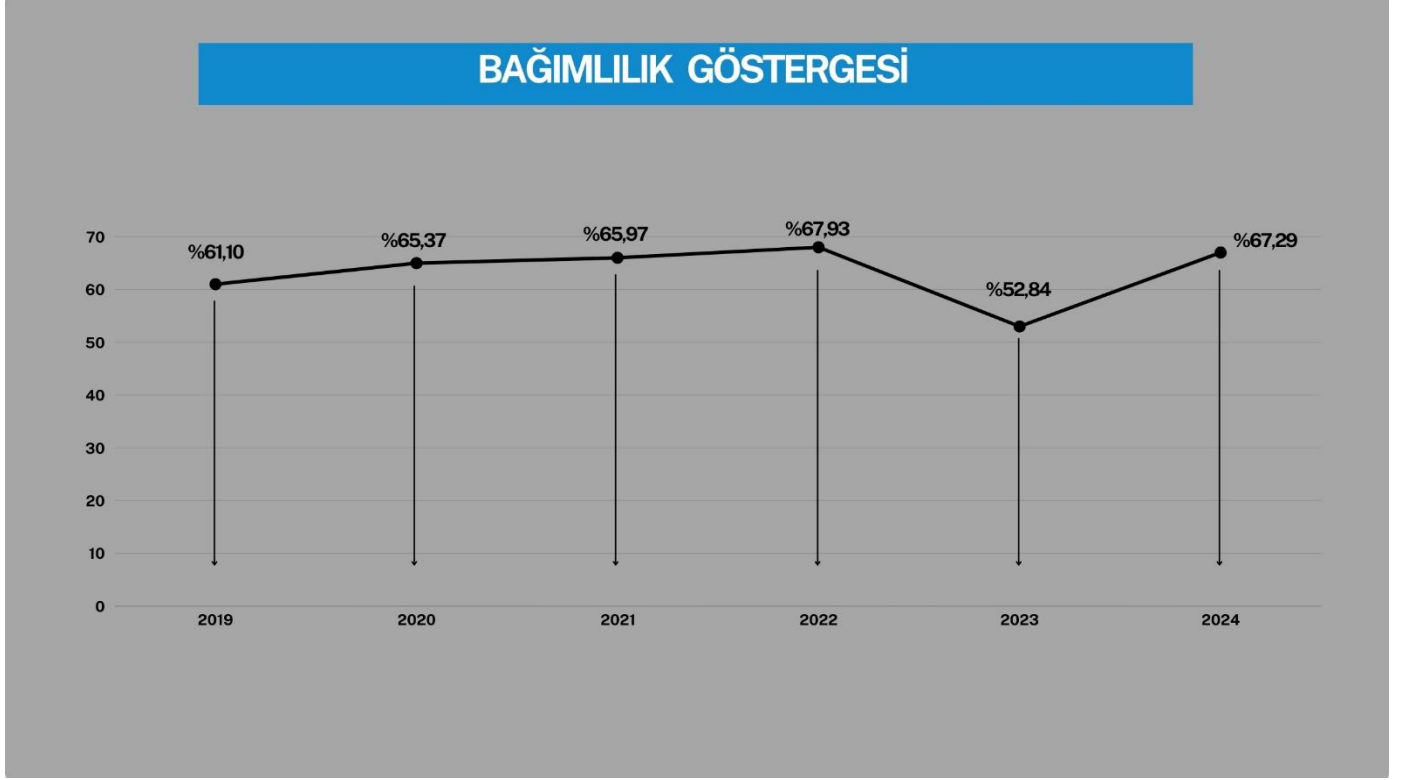
BAĞIMLILIK GÖSTERGESİ = MERKEZİ YÖNETİMDEN YAPILAN TRANSFERLER /BÜTÇE GELİRLERİ

Bağımlılık göstergesi; **800.05.02.02.51 Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alman Paylar Hesabı** bakiyesinin, **800 Bütçe Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Ekod 4	Borç	Alacak	Bakiye
800	05	02	02	51		1.818.446.010,71	1.818.446.010,71
800	-	-	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,28	2.695.064.607,45
810	-	-	-	-	1.149.997,65	0,00	1.149.997,65

Bağımlılık Göstergesi

$$= [1.818.446.010,71 / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65)] = \%67$$

G5. PERSONEL HARCAMALARI GÖSTERGESİ

Personel harcaması göstergesi, personele nakden ya da mahsuben yapılan ödemelerin, ilgili yıl bütçe gelirleri içerisindeki payını ölçmektedir.

$$\text{PERSONEL HARCAMASI GÖSTERGESİ} = \text{PERSONEL HARCAMASI} / \text{BÜTÇE GELİRLERİ}$$

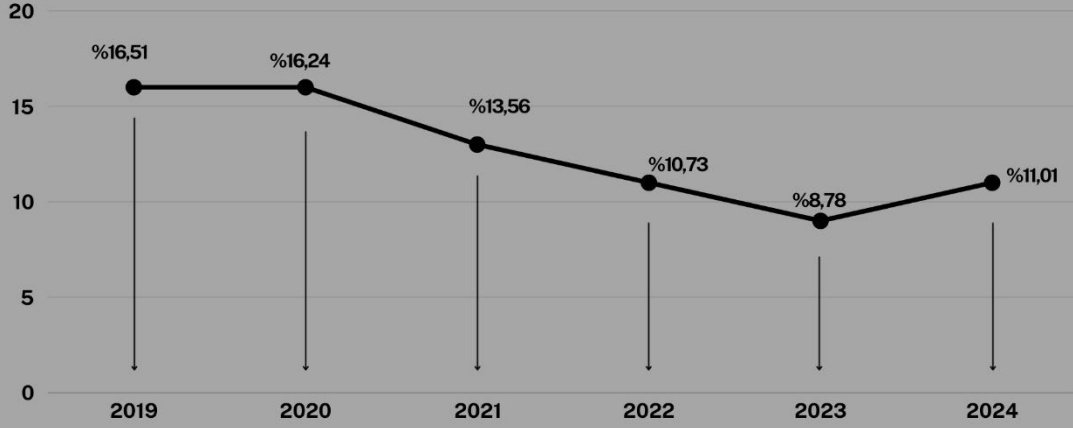
Personel harcamaları göstergesi; **830.01 Personel Giderleri Hesabı** ve **830.02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri Hesabı** toplam bakiyelerinin, **800 Bütçe Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Ekod4	Borç	Alacak	Bakiye
830	01	-	-	-	267.163.402,93	0	267.163.402,93
830	02	-	-	-	29.571.708,70	0	29.571.708,70
800	-	-	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,	2.695.064.607,45
810	-	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

Personel Harcamaları Göstergesi

$$= [(267.163.402,93 + 29.571.708,70) / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65)] = \%11$$

PERSONEL HARCAMASI GÖSTERGESİ

G6-1. PERSONEL HARCAMASI MALÎ KURALI-1

Belediyelerin personel harcamalarına ilişkin **5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49 uncu maddesinde** önemli bir mali kural yer almaktadır. Bu maddeye göre; "Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır..."

Personel harcamalarına Kanunla getirilen söz konusu sınırlamanın temel amacı, aşırı istihdam yoluyla kamu kaynaklarının kötüye kullanılmasına engel olmaktır.

PERSONEL HARCAMASI MALÎ KURALI -1 = PERSONEL HARCAMASI / (EN SON YIL KESİNLEŞMİŞ BÜTÇE GELİRLERİ x YENİDEN DEĞERLEME ORANI)

Personel harcaması mali kuralı-1 göstergesi; **830.01 Personel Giderleri Hesabı** toplam bakiyesinin, göstergenin hesaplandığı yıldan önceki yıla ait net gelir ile ilgili yıla ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan yeniden değerlendirme oranın çarpılması sonucu bulunan değere oranlanmasıyla hesaplanır. 2024 yılı için gösterge uygulamasına aşağıda yer verilmiştir.

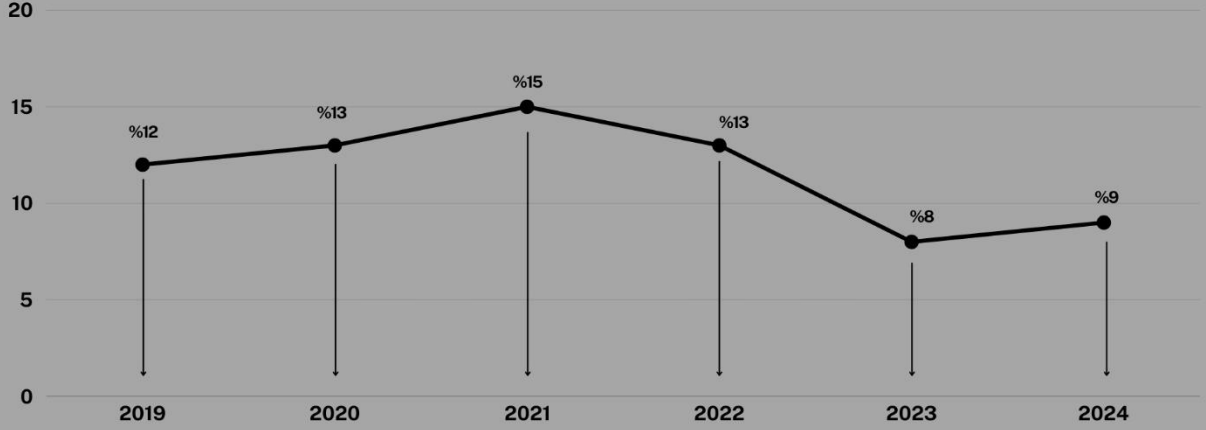
Yıl	Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
2024	830	1	-	-	267.163.402,93	0	267.163.402,93
2023	800	-	-	-	1.914.601.343,84	0	1.914.601.343,84
2023	810	-	-	-	4.275.127,36	0	4.275.127,36

Yeniden Değerleme Oranı: 58,46 Personel

Harcaması Mali Kuralı-1

$$= (267.163.402,93) / [(1.914.601.343,84 - 4.275.127,36) \times 58,46] = \%9$$

PERSONEL HARCAMASI MALİ KURALI-1

G6-2. PERSONEL HARCAMASI MALİ KURALI-2

2017 yılında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen 20 nci Ek Madde ile il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birliklerine, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, doğrudan hizmet alımı suretiyle, birlikte yada ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketlerden gördürebilmelerine imkan tanıyan bir düzenleme getirilmiştir. Böylelikle idareler mevcut şirketlerinden birinden veya bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kurdukları bir istihdam şirketinden park ve bahçe bakım/onarımı, çöp toplama, temizlik, güvenlik vb. hizmetleri doğrudan temin etmeye başlamıştır.

2018 yılında yürürlüğe konulan **İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar 5 inci maddesi** ile şirketler aracılığıyla sağlanan istihdamı da kapsayan bir mali kural geliştirilmiştir. Bu maddeye göre; "İdarelerin, şirket personeli de dahil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamaz. Bu oran büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanır

Personel harcamalarına İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar ile getirilen söz konusu sınırlamanın temel amacı, şirketler aracılığıyla sağlanan istihdamın kamu kaynaklarının kötüye kullanımına yol açmasına engel olmaktır.

PERSONEL HARCAMASI MALİ KURALI-2= (BELEDİYENİN PERSONEL HARCAMASI + BELEDİYENİN PERSONEL ŞİRKETİ ARACILIĞI İLE YAPTIĞI PERSONEL HARCAMASI) / (EN SON YIL KESİNLEŞMİŞ BÜTÇE GELİRLERİ x YENİDEN DEĞERLEME ORANI)

Personel harcaması mali kuralı-2 göstergesi; belediyenin **830.01 Personel Giderleri Hesabı** toplam bakiyeleri ile **personel şirketi aracılığıyla belediyede istihdam edilen net personel giderleri** toplamının, göstergenin hesaplandığı yıldan önceki yıla ait net gelir ile ilgili yıla ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan yeniden değerlendirme oranının çarpılması sonucu bulunan değere oranlanmasıyla hesaplanır.

2024 yılı için gösterge uygulamasına aşağıda yer verilmiştir.

Yıl	Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
2024	830	1	-	-	267.163.402,93	0	267.163.402,93
2023	800	-	-	-	1.914.601.343,84	0	1.914.601.343,84
2023	810	-	-	-	4.275.127,36	0	4.275.127,36

Belediyenin Personel Şirketi Aracılığıyla Yaptığı Personel Harcamalarına İlişkin Mali Verileri

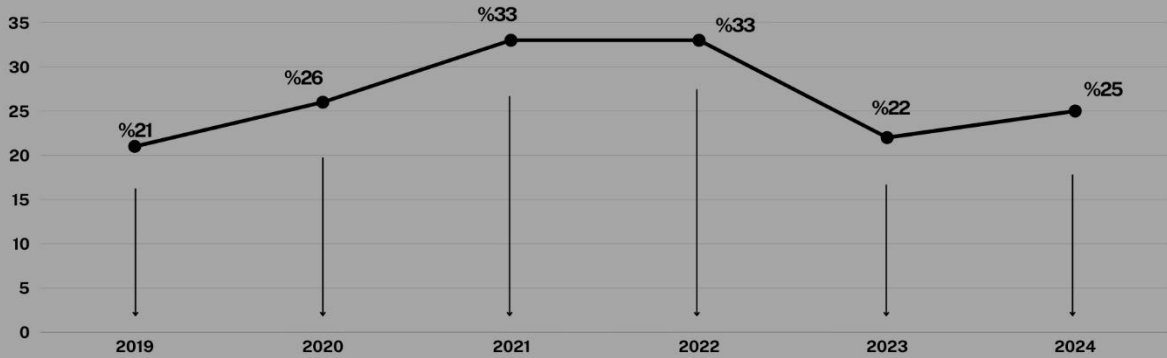
Yıl	Harcama Türü	Borç	Alacak	Bakiye
2024	Belediye Hizmetleri İçin Personel Şirketinde İstihdam Edilen Personel Giderleri	468.000.000,00	0	468.000.000,00

Yeniden Değerleme Oranı: 58,46

Personel Harcaması Mali Kuralı-2

$$[(267.163.402,93 + 468.000.000,00) / (1.914.601.343,84 + 4.275.127,36) \times 58,46] = \%25$$

PERSONEL HARCAMASI MALİ KURALI-2

G7. MAL VE HİZMET HARCAMASI GÖSTERGESİ

Belediyeler, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmakla yetkilidirler ve bu kapsamda mal ve hizmet alımları yaparlar. Bütçe gelirlerinin ne kadarnın mal ve hizmet alımlarında kullandığının tespit edilmesi, sunulan mal ve hizmet düzeyi ile bunlar için katlanılan maliyeti yorumlamak açısından önemlidir. Mal ve hizmet harcaması göstergesi, belediyeler arasında hizmet verimliliğini karşılaştırma fırsatı da sunmaktadır.

$$\text{MAL VE HİZMET HARCAMASI GÖSTERGESİ} = \frac{\text{MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ}}{\text{BÜTÇE GELİRLERİ}}$$

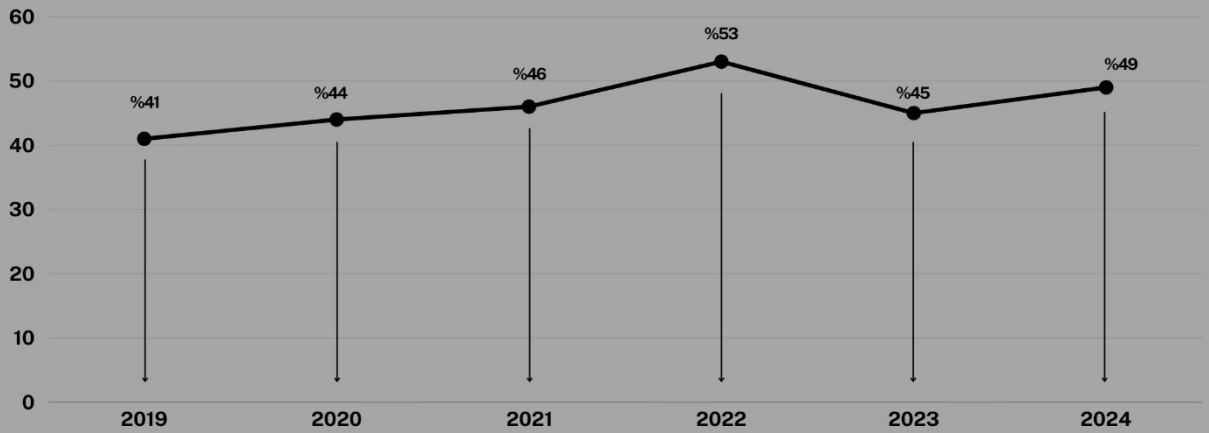
Mal ve hizmet harcaması göstergesi; **830.03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri Hesabı** bakiyesinin, **800 Bütçe Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
830	03	-	-	1.311.138.703,130	0	1.311.138.703,130
800	-	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,2	2.695.064.607,45
810	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

Mal ve Hizmet Harcaması Göstergesi

$$= [1.311.138.703,130 / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65)] = \%49$$

MAL VE HİZMET HARCAMASI GÖSTERGESİ

G8. FAİZ GİDERİ GÖSTERGESİ

Faiz gideri göstergesi, bütçe gelirlerinin ne kadarının faiz gideri olarak ödendiğini ölçen önemli bir göstergedir.

$$\text{FAİZ GİDERİ GÖSTERGESİ} = \text{FAİZ GİDERLERİ} / \text{BÜTÇE GELİRLERİ}$$

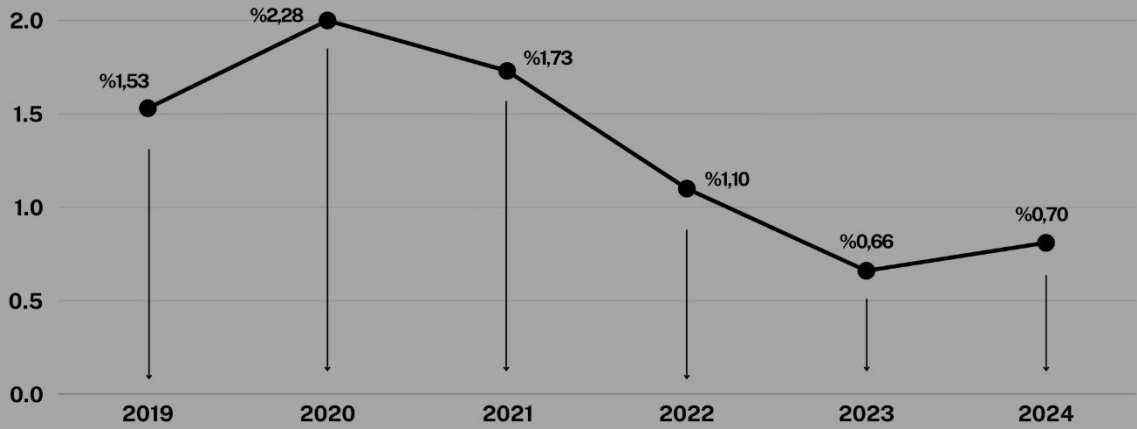
Faiz gideri göstergesi; **830.04 Faiz Giderleri Hesabı** bakiyesinin, **800 Bütçe Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin örnek uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Ekod4	Borç	Alacak	Bakiye
830	04	-	-	-	18.906.074,68	0	18.906.074,68
800	-	-	-	-	63.028.308,8	2.758.092.916,	2.695.064.607,45
810	-	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

Faiz Gideri Göstergesi

$$= [18.906.074,68 / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65)] = \%0,70$$

FAİZ GİDERİ GÖSTERGESİ

G9. YATIRIM HARCAMASI GÖSTERGESİ

Belediyelerin imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; şehir içi trafik, defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar vs. birçok alanda yatırım ve alt yapı harcaması yapma görev ve sorumluluğu bulunmaktadır. Belediyelerin bütçe gelirlerinden yatırımlar için ayırdıkları payın tespit edilmesi, yatırım düzeyi ve yatırım maliyetinin yorumlanması açısından önemlidir. Yatırım harcaması göstergesi, yapılan yatırımlar çerçevesinde belediyeler arasında karşılaştırma imkânı da sunmaktadır.

Sermaye giderleri, normal ömrü bir yıldan fazla olan mal ve hizmet alımları ile sabit sermaye edinimleri ve gayri maddi aktiflerin edinimi için yapılan harcamalardır. **Sermaye transferleri** ise ilgili idare bütçesinden, kişi veya kurumların sermaye nitelikli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla karşılıksız olarak yapılan kaynak aktarımlarıdır.

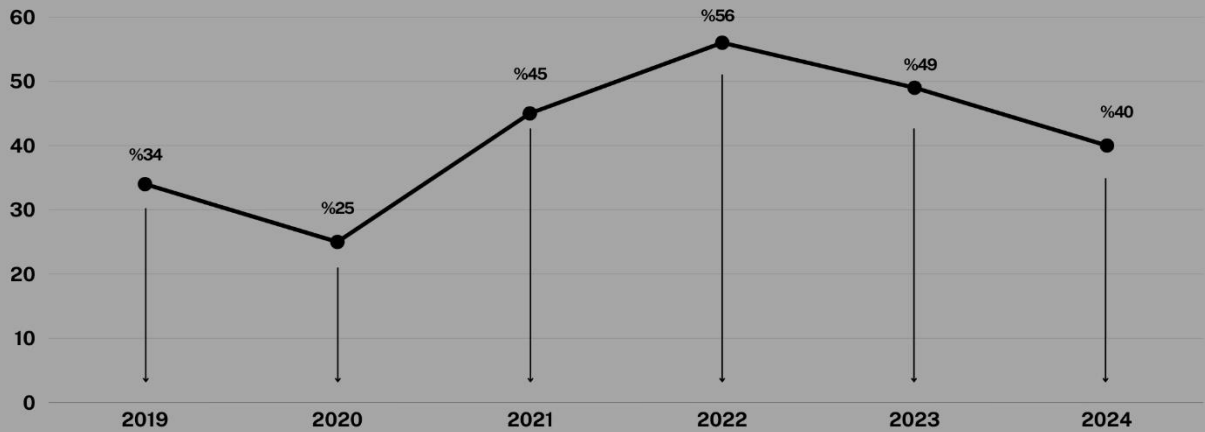
Yatırım harcaması göstergesi; **830.06 Sermaye Giderleri Hesabı** ve **830.07 Sermaye Transferleri Hesabı** toplam bakiyelerinin, **800 Bütçe Gelirleri Hesabı** bakiyesi ile **810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı** bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
830	06	-	-	1.049.704.203,5	0	1.049.704.203,53
830	07	-	-	0	0	0
800	-	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,2	2.695.064.607,45
810	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

Yatırım Harcaması Göstergesi

$$= [(1.049.704.203,53 + 0,00) / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65)] = \%40$$

YATIRIM HARCAMASI GÖSTERGESİ

G10. ÖDEME - TAHAKKUK GÖSTERGESİ

Ödeme- tahakkuk göstergesi, belediyelerin ilgili yılda tahakkuk ettirdikleri giderlerin, ne kadarını ödeyebildiklerini ölçmektedir. Göstergeden beklenen, giderlerin tamamının tahakkuk ettirilmesi ve tahakkuk ettirilen faaliyet giderlerinin ödenebilmesi, yani gösterge sonucunun %100 olmasıdır.

$$\text{ÖDEME - TAHAKKUK GÖSTERGESİ} = \frac{\text{BÜTÇE GİDERLERİ}}{\text{FAALİYET GİDERLERİ}}$$

Faaliyet giderleri içerisinde yer alan her gider tahakkukunun nakde dönüşerek bütçe gideri olarak kaydedilmesi mümkün değildir. Örneklendirmek gerekirse; değerleme işlemleri sonucunda tespit edilen, değer ve miktarlardaki azalış, "Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri" olarak faaliyet giderleri içerisinde yer alırken, nakden ya da mahsuben herhangi bir ödeme yapılmadığından, bütçe giderleri içerisinde yer almaz. Dolayısıyla gösterge hesaplanırken daha doğru sonuçlara ulaşabilmek amacıyla, faaliyet giderleri içerisinde yer alan ve niteliği itibarıyla bütçe giderine dönüşmesi mümkün olmayan giderler, faaliyet giderleri içerisinde elimine edilmelidir. Aynı şekilde tahakkuk kaydı yapılmadan bütçe gideri olarak kaydedilen işlemler de bütçe giderleri içerisinde elimine edilmelidir.

Hesaplamalar sırasında bütçe ve faaliyet giderlerinden elimine edilen detaylar tabloda renklendirilerek gösterilmiştir.

HESAP KODU	HESAP ADI	HESAP KODU	HESAP ADI
830 01	Personel Giderleri	630 01	Personel Giderleri
830 02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi	630 02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri
830 03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	630 03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri
830 04	Faiz Giderleri	630 04	Faiz Giderleri
830 05	Cari Transferler	630 05	Cari Transferler
830 06	Sermaye Giderleri		
830 07	Sermaye Transferleri	630 07	Sermaye Transferleri
830 08	Borç Verme	630 11	Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri
		630 12	Gelirlerin Red ve İadesinden Kaynaklanan Giderler
		630 13	Amortisman Giderleri
		630 14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri
		630 15	Karşılık Giderleri
		630 20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler
		630 25	Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Mali Olmayan Varlıklardan Kaynaklanan Giderler
		630 30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler
		630 99	Diğer Giderler

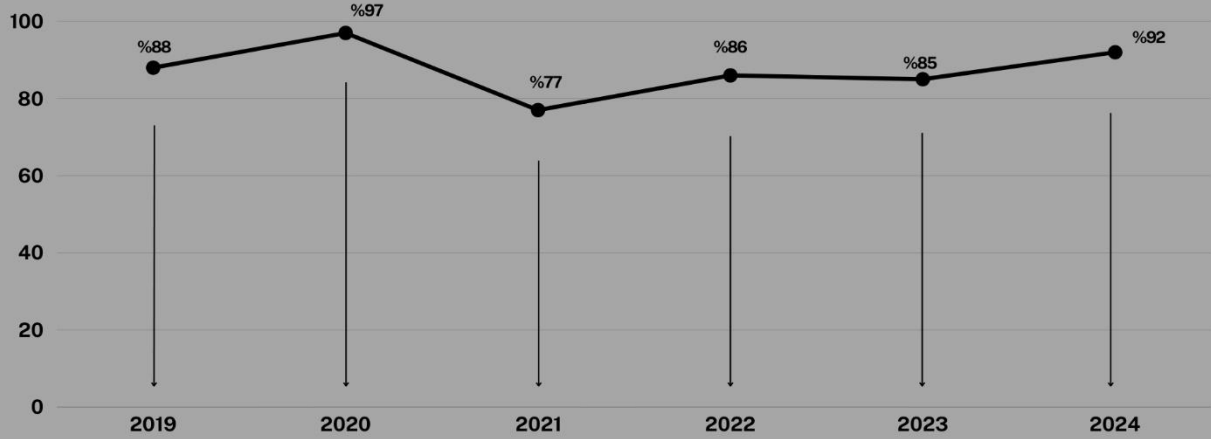
Ödeme tahakkuk göstergesi; **830.01 Personel Giderleri Hesabı, 830.02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri Hesabı, 830.03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri Hesabı, 830.04 Faiz Giderleri Hesabı, 830.05 Cari Transferler Hesabı ve 830.7 Sermaye Transferleri Hesabı** toplam bakiyelerinin, **630.01 Personel Giderleri Hesabı, 630.02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri Hesabı, 630.03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri Hesabı, 630 4 Faiz Giderleri Hesabı, 630 5 Cari Transferler Hesabı, 630 7 Sermaye Transferleri Hesabı ve 630 14 İlk Madde ve Malzeme Giderleri Hesabı** toplam bakiyelerine oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Ekod4	Borç	Alacak	Bakiye
830	01	-	-	-	267.163.402,93	0	267.163.402,93
830	02	-	-	-	29.571.708,70	0	29.571.708,70
830	03	-	-	-	1.311.138.703,13	0	1.311.138.703,13
830	04	-	-	-	18.906.074,68	0	18.906.074,68
830	05	-	-	-	100.935.490,70	0	100.935.490,70
830	07	-	-	-	0	0	0
630	01	-	-	-	267.612.549,70	0	267.612.549,70
630	02	-	-	-	29.571.708,70	0	29.571.708,70
630	03	-	-	-	1.331.141.046,42	0	1.330.099.573,38
630	04	-	-	-	16.992.973,57	0	16.992.973,57
630	05	-	-	-	27.479.511,26	0	27.363.179,46
630	07	-	-	-	0	0	0
630	14	-	-	-	209.464.102,38		209.464.102,38

Ödeme Tahakkuk Göstergesi

$$= [(267.163.402,93 + 29.571.708,70 + 1.311.138.703,13 + 18.906.074,68 + 100.935.490,70 + 0,00) / (267.612.549,70 + 29.571.708,70 + 1.330.099.573,38 + 16.992.973,57 + 27.363.179,46 + 0,00 + 209.464.102,38)] = \%92$$

ÖDEME - TAHAKKUK GÖSTERGESİ

G11. BÜTÇE DENGESİ GÖSTERGESİ

Bütçe dengesi göstergesi, belediyelerin bir mali yılda tahsil ettikleri gelirlerden ödedikleri giderlerin çıkartılması suretiyle hesaplanan bütçe dengesinin, ilgili yılda tahsil edilen gelirlerin ne kadarına tekabül ettiğini ölçmektedir.

5018 sayılı Kanunun 13. maddesi h bendi, "Bütçelerde gelir ve gider denkleğinin sağlanması esastır." şeklinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla göstergeden öncelikli olarak beklenen 0'a eşit olmasıdır.

$$\text{BÜTÇE DENGESİ GÖSTERGESİ} = \text{BÜTÇE DENGESİ} / \text{BÜTÇE GELİRLERİ}$$

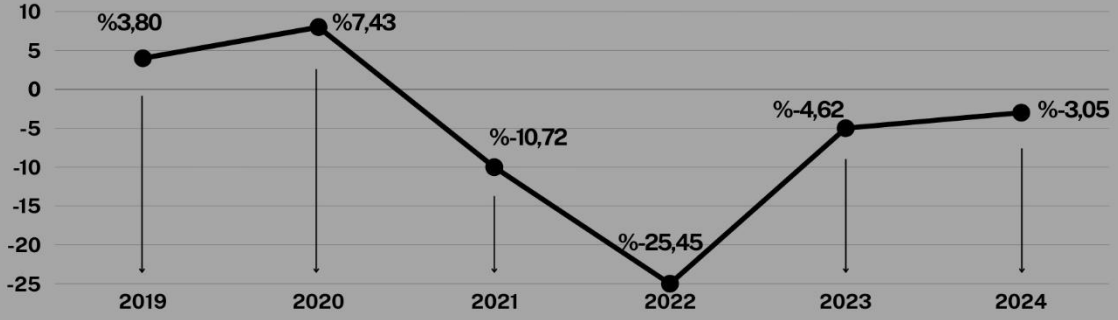
Bütçe dengesi göstergesi; 800 Bütçe Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı bakiyesi arasındaki farktan 830 Bütçe Giderleri Hesabı bakiyesinin çıkarılmasıyla bulunan değer, 800 Bütçe Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Borç	Alacak	Bakiye
800	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,28	2.695.064.607,45
810	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65
830	-	-	2.777.419.583,67	0	2.777.419.583,67

Bütçe Dengesi Göstergesi

$$= [(2.695.064.607,45 - 1.149.997,65) - 2.777.419.583,67] / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65) = (-)\%3$$

BÜTÇE DENGESİ GÖSTERGESİ

G12. FAALİYET DENGESİ GÖSTERGESİ

Faaliyet dengesi göstergesi, belediyelerin bir mali yılda tahakkuk ettirdikleri gelir ve giderler kullanılarak hesaplanan faaliyet dengesinin, ilgili yılda tahakkuk ettirilen gelirlerin ne kadarına tekabül ettiğini ölçmektedir.

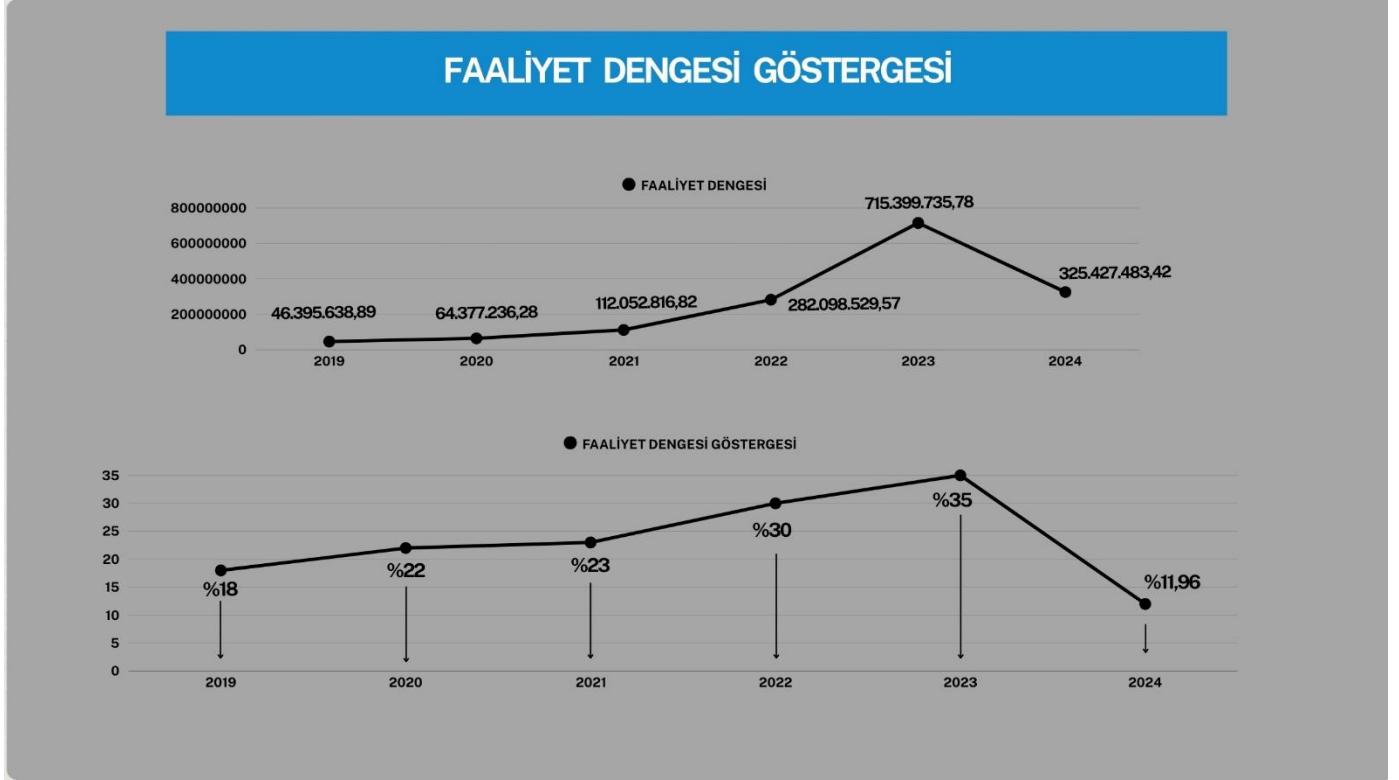
$$\text{FAALİYET DENGESİ GÖSTERGESİ} = \text{FAALİYET GİDERLERİ} / \text{FAALİYET GELİRLERİ}$$

Faaliyet dengesi göstergesi; 600 Faaliyet Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 630 Faaliyet Giderler Hesabı bakiyesi arasındaki farkın 600 Faaliyet Gelirleri Hesabı bakiyesine oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Ekod4	Borç	Alacak	Bakiye
600	-	-	-	-	1.022.338,85	2.721.288.941,88	2.720.266.603,03
630	-	-	-	-	2.395.996.924,45	1.157.804,84	2.394.839.119,61

Faaliyet Dengesi Göstergesi

$$= [(2.720.266.603,03 - 2.394.839.119,61) / 2.720.266.603,03] = \%12$$

G13. YÜKÜMLÜLÜK GÖSTERGESİ

Yükümlülük göstergesi, yükümlülüklerin tamamının tahsil edilen gelirlerin ne kadarı ile yerine getirilebileceğini ölçmektedir. Göstergeden beklenen olabildiğince düşük olmasıdır.

$$\text{YÜKÜMLÜLÜK GÖSTERGESİ} = \text{TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER} / \text{BÜTÇE GELİRLERİ}$$

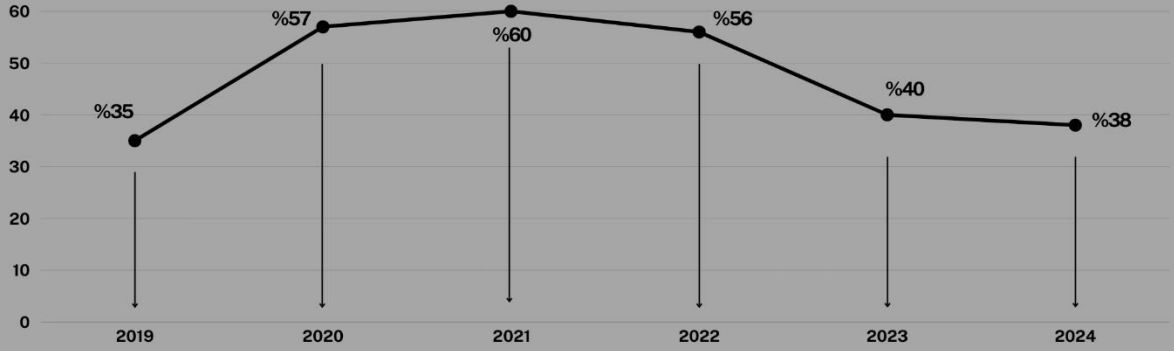
Yükümlülük göstergesi; 3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyeleri ile 4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyelerinin toplanmasıyla bulunan değer 800 Bütçe Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Grup/Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Borç	Alacak	Bakiye
3	-	-	2.523.867.110,38	2.998.641.460,	474.774.350,42
4	-	-	54.541.535,95	597.716.591,17	543.175.055,22
800	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,	2.695.064.607,45
810	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

Yükümlülük Göstergesi

$$= [(474.774.350,42 + 543.175.055,22) / 2.695.064.607,45 - 1.149.997,65] = \%38$$

YÜKÜMLÜLÜK GÖSTERGESİ

G14. YÜKÜMLÜLÜK DAĞILIMI GÖSTERGESİ

Belediyeler için yükümlülüklerin vadesine göre dağılımının takip edilmesi likidite yönetimi ve nakit planlaması açısından önemlidir. Şöyle ki kısa vadeli yükümlülüklerin fazla olması, belediyenin ilgili yılda yapacağı yükümlülük finansmanı için nakit ihtiyacı olacağı anlamına gelmektedir. Belediyeler yükümlülüklerinin dağılımını takip etmezlerse, yükümlülükleri yerine getirememekten kaynaklanan gecikme zammı, gecikme faizi gibi fer'i yükümlülüklerle katlanmak ya da yükümlülükleri finanse edebilmek için yüksek maliyetli borçlanma araçlarına başvurmak zorunda kalabilirler.

$$\text{YÜKÜMLÜLÜK DAĞILIMI GÖSTERGESİ} = \frac{\text{KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER}}{\text{TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER}}$$

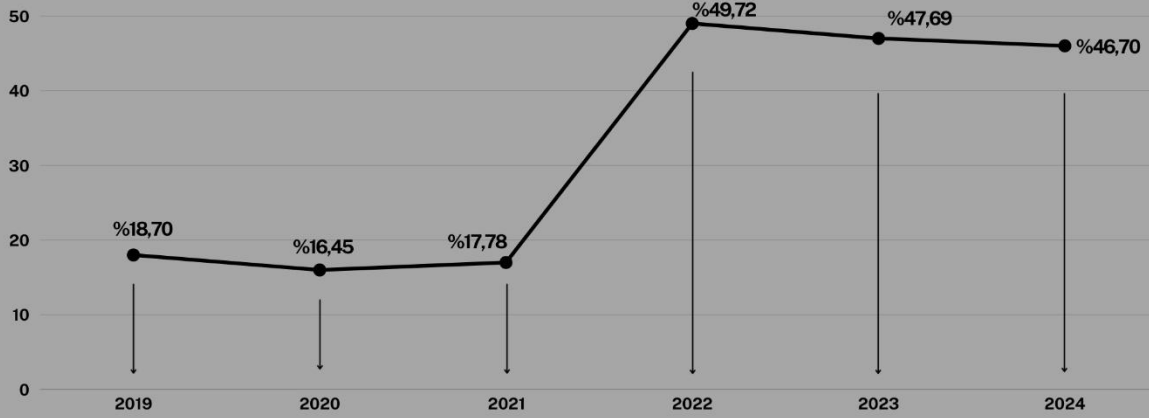
Yükümlülük dağılımı göstergesi; 3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların toplam bakiyelerinin, 3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyeleri ile 4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyelerinin toplanmasıyla bulunan değere oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Grup Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
3	-	-	-	2.523.867.110,	2.998.641.460,8	474.774.350,42
4	-	-	-	54.541.535,95	597.716.591,17	543.175.055,22

Yükümlülük Dağılımı Göstergesi

$$= [474.774.350,42 / (474.774.350,42 + 543.175.055,22)] = \%47$$

YÜKÜMLÜLÜK DAĞILIMI GÖSTERGESİ

G15. VADESİ GEÇMİŞ YÜKÜMLÜLÜKLER GÖSTERGESİ

Vadesi geçmiş yükümlülükler göstergesi, belediyelerin yükümlülük yönetimi konusundaki kabiliyetini ölçmektedir. Yükümlülüklerin tam ve zamanında yerine getirilmemesi gecikme zammı, gecikme faizi ve benzeri nitelikte yeni yükümlülükler meydana getireceği için, bu göstergeden beklenen olabildiğince düşük olmasıdır. Bu gösterge yardımıyla belediyelerin yükümlülüklerinin vadesini ve vadesi geçmiş yükümlülüklerini değerlendirmek, bu sayede yeni yükümlülüklerin ortaya çıkmasına engel olmak mümkündür.

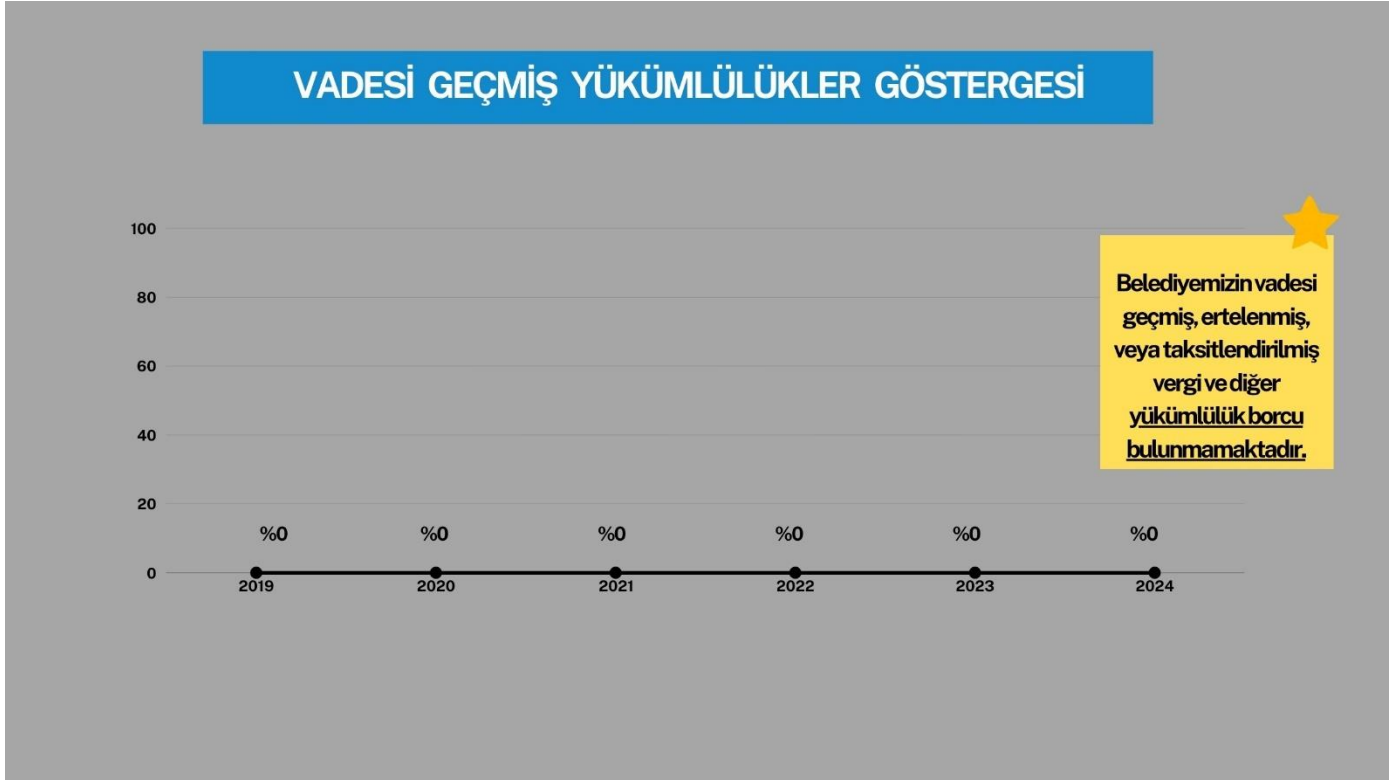
$$\text{VADESİ GEÇMİŞ YÜKÜMLÜLÜKLER GÖSTERGESİ} = \frac{\text{VADESİ GEÇMİŞ YÜKÜMLÜLÜKLER}}{\text{TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER}}$$

Vadesi geçmiş yükümlülükler göstergesi; 368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı ve 438 Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabı toplam bakiyelerinin 3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyeleri ile 4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyelerinin toplanmasıyla bulunan değere oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Grup/Hesap	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
368	-	-	-	0	0	0
438	-	-	-	0	0	0
3	-	-	-	2.523.867.110	2.998.641.46	474.774.350,42
4	-	-	-	54.541.535,95	597.716.591.	543.175.055,2

Vadesi Geçmiş Yükümlülükler Göstergesi

$$= [(0,00 + 0.00) / (474.774.350,42 + 543.175.055,22)] = \% 0$$

G16. BORÇLANMA MALİ KURALI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 68. Maddesinde "Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır." şeklinde bir mali kurala yer verilmiştir. Borçlanma Mali Kuralı Göstergesi bu mali kurala uyumu ölçmektedir.

$$\text{BORÇLANMA MALİ KURALI} = \frac{\text{İÇ VE DIŞ BORÇ STOĞU}}{\text{(EN SON KESİNLEŞMİŞ BÜTÇE GELİRLERİ X YDO)}}$$

Borçlanma mali kuralı göstergesi; 300 Banka Kredileri Hesabı, 303 Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı, 304 Cari Yılda Ödenecek Tahviller Hesabı, 307 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar Hesabı, 308 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı, 309 Kısa Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı, 310 Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar Hesabı, 320 Bütçe Emanetleri Hesabı, 322 Bütçeleştirilecek Borçlar Hesabı, 329 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı, 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı, 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı, 368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı, 381 Gider Tahakkukları Hesabı, 399 Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı, 400 Banka Kredileri Hesabı, 403 Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı, 404 Tahviller Hesabı, 407 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar Hesabı, 408 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı, 409 Uzun Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı, 410 Dış Mali Borçlar Hesabı, 429 Diğer Faaliyet Borçları Hesabı, 438 Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabı, 481 Gider Tahakkukları Hesabı, 499 Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı toplam bakiyelerinin, göstergenin hesaplandığı yıldan önceki yıla ait net gelir ile ilgili yıla ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan yeniden değerlendirme oranının çarpılması sonucu bulunan değere oranlanmasıyla hesaplanır. Net gelir 800 Bütçe Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı bakiyesi arasındaki farka eşittir. 2024 yılı için gösterge uygulamasına aşağıda yer verilmiştir.

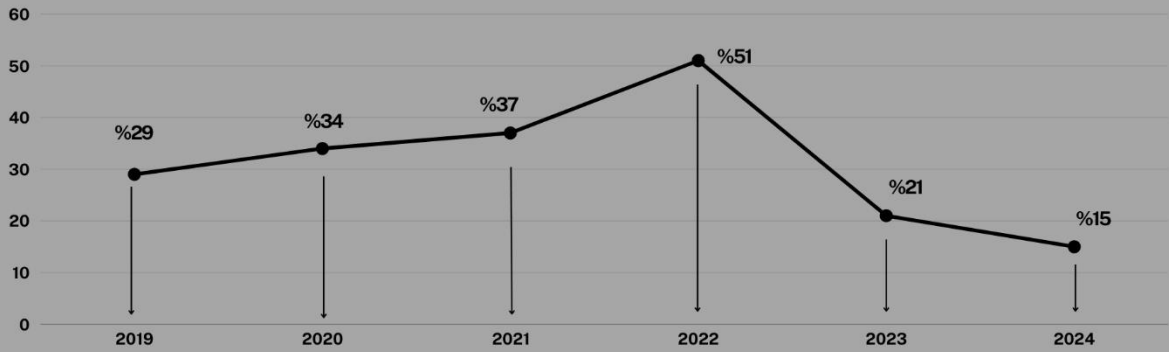
Yıl	Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
2024	300	-			34.507.335,47	69.196.829,18	34.689.493,71
2024	303	-	-	-	0	0	0
2024	304	-	-	-	0	0	0
2024	307	-	-	-	0	0	0
2024	308	-	-	-	0	0	0
2004	309	-	-	-	0	0	0
2024	310	-	-	-	0	0	0
2024	320	-	-	-	2.000.940.574,01	2.326.690.264,51	325.749.690,50
2024	322	-	-	-	0	0	0
2024	329	-	-	-	0	0	0
2024	360	-	-	-	70.052.649,85	77.570.489,27	7.517.839,42
2024	361	-	-	-	46.439.728,94	47.608.202,13	1.168.473,19
2024	368	-	-	-	0	0	0
2024	381	-	-	-	18.831.979,45	31.716.116,44	12.884.136,99
2024	399	-	-	-	0	0	0
2024	400	-	-	-	40.037.648,96	100.904.627,74	60.866.978,78
2024	403	-	-	-	0	0	0
2024	404	-	-	-	0	0	0
2024	409	-	-	-	0	0	0
2024	410	-	-	-	0	0	0
2024	429	-	-	-	0	0	0
2024	438	-	-	-	0	0	0
2024	481	-	-	-	12.884.136,99	25.189.743,43	12.305.606,44
2024	499	-	-	-	0	0	0
2023	800	-	-	-		2.695.064.607,45	2.695.064.607,45
2023	810	-	-	-		1.149.997,65	1.149.997,65

Yeniden Değerleme Oranı:58,46

Borçlanma Mali Kuralı

$$= [(34.689.493,71 + 325.749.690,50 + 7.517.839,42 + 1.168.473,19 + 12.884.136,99 + 60.866.978,78 + 12.305.606,44) / (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65) \times 58,46] = \%15$$

BORÇLANMA MALİ KURALI

G17. KAMU BORCU GÖSTERGESİ

Kamu borcu göstergesi, belediyelerin vergi ve sosyal güvenlik kesintilerine ilişkin vadesi gelmiş ve vadesi geçmiş yükümlülüklerinin toplam yükümlülükleri içerisindeki payını ölçmektedir. Söz konusu borçların ödenmemesi genel yönetim kapsamında yer alan diğer idareler açısından alacakların tahsili konusunda riskler oluşturduğundan ve söz konusu borçlar genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere aktarılan paylardan yapılan kesintilere konu olduğundan kamu borcu göstergesi önemli bir göstergedir.

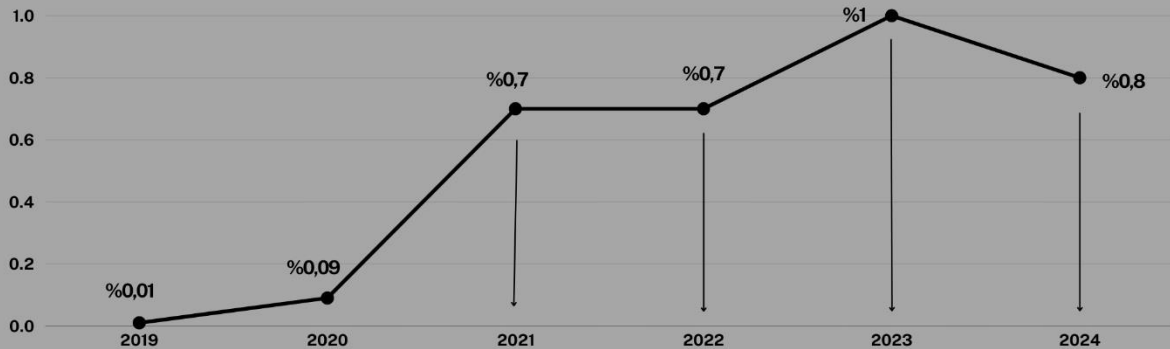
$$\text{KAMU BORCU GÖSTERGESİ} = \frac{\text{VERGİ VE SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ BORÇLARI}}{\text{TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER}}$$

Kamu borcu göstergesi; 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı, 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı, 368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı, 438 Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabı toplam bakiyelerinin, 3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyeleri ile 4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların bakiyelerinin toplanmasıyla bulunan değere oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Grup Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
360	-	-	-	70.052.649,85	77.570.489,27	7.517,839,42
361	-	-	-	46.439.728,94	47.608.202,13	1.168.473,19
368	-	-	-	0,0	0,00	0,00
438				0,00	0,00	0,00
3	-	-	-	2.523.867.110,38	2.998.641.460,8	474.774.350,42
4	-	-	-	54.541.535,95	597.716.591,17	543.175.055,22

$$= [(7.517,839,42 + 1.168.473,19 + 0,00 + 0,00) / (474.774.350,42 + 543.175.055,22)] = \%0,8$$

KAMU BORCU GÖSTERGESİ

G18. CARİ ORAN

Dönen varlıkların, kısa vadeli yükümlülükleri karşılama kabiliyetini ve belediyenin likiditesini ölçen bu gösterge farklı formlarda hem uluslararası referans kaynaklarda hem de birçok ülke uygulamasında kullanılmaktadır. Göstergeden beklenen sonuç, belediyelerin dönen varlıkları ile kısa vadeli yükümlülüklerinin tamamını karşılayabiliyor olması, yani sonucun en az %100 olmasıdır.

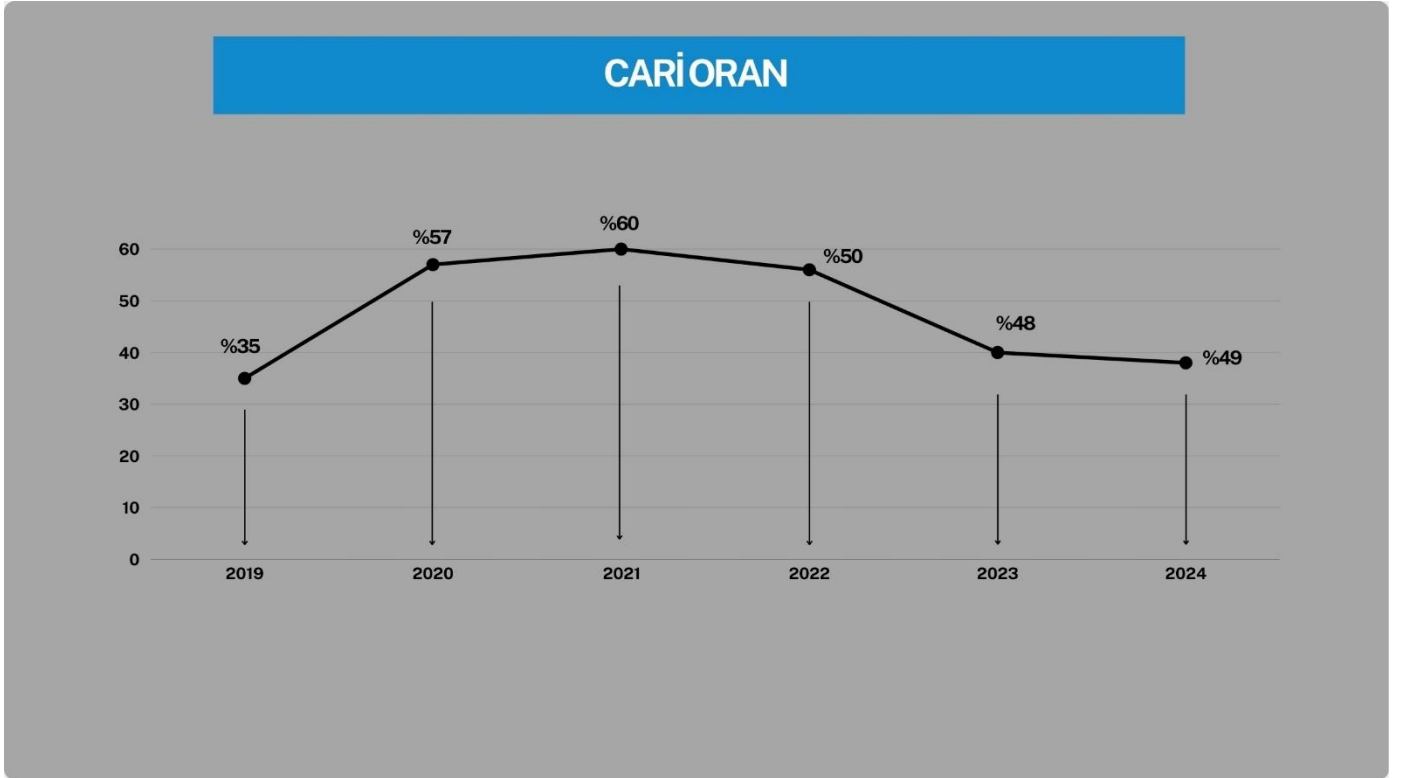
CARİ ORAN= DÖNEN VARLIKLAR /KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Cari oran göstergesi; 1 Dönen Varlıklar hesap grubunda yer alan hesapların toplam bakiyelerinin, 3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubunda yer alan hesapların toplam bakiyelerine oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Grup Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
1				9.104.123.692,24	8.870.098.444,36	234.025.247,88
3	-	-	-	2.523.867.110,38	2.998.641.460,80	474.774.350,42

Cari Oran

$$= (234.025.247,88 / 474.774.350,42) = \%49$$

G19. VADESİ GEÇMİŞ ALACAKLAR GÖSTERGESİ

Vadesi geçmiş alacaklar göstergesi, belediyelerin tahsil edemedikleri alacaklarının gelirlerinin ne kadarına tekabül ettiğini ölçmektedir. Vadesi geçmiş alacakların yüksek olması olumsuz ekonomik durumdur. Bu göstergeden beklenen olabildiğince düşük sonuçlar vermesidir. Çünkü gösterge sonucunun düşük olması, alacakların tahsil kabiliyetinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

$$\text{VADESİ GEÇMİŞ ALACAKLAR GÖSTERGESİ} = \frac{\text{VADESİ GEÇMİŞ ALACAKLAR}}{\text{FAALİYET GELİRİ}}$$

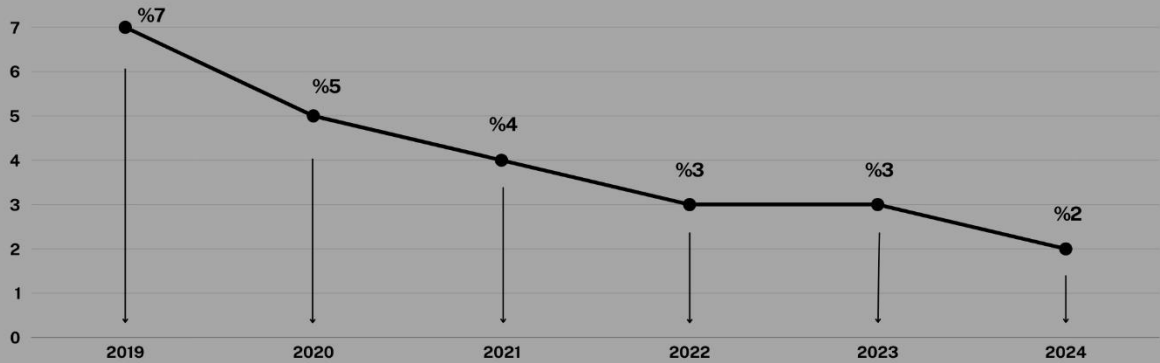
Vadesi geçmiş alacaklar göstergesi; 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı, 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı ve 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı toplam bakiyelerinin, 600 Gelirler Hesabı bakiyesi ile 630.12 Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler Hesabı bakiyesi arasındaki farka oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
121	-	-	-	78.179.882,42	15.151.573,59	63.028.308,83
122	-	-	-	1.128.354,97	1.128.354,97	0,00
222	-	-	-	10.136,51	10.136,51	0,0
600		-	-	2.721.288.941,88	0,00	2.721.288.941,88
630	12	-	-	127.734,80		127.734,80

Vadesi Geçmiş Alacaklar Göstergesi:

$$= \frac{63.028.308,83 + 0,00 + 0,00}{2.721.288.941,88 - 127.734,80} = \%2$$

VADESİ GEÇMİŞ ALACAKLAR GÖSTERGESİ

G20. GELİR TAHMİNİ GÖSTERGESİ

Gelir tahmini göstergesi, belediyelerin bütçeleri hazırlanırken elde edeceklerini öngördükleri gelir tahminlerinin ne kadarını ilgi yılda tahsil edebildiklerini ölçmekte, bütçede yer alan gelir tahmini tutarıyla gerçekleşen gelirler arasında ilişki kurmaktadır. Göstergeden beklenen %100'e eşit olmasıdır.

Gelir tahmini göstergesi %100'e eşit olduğunda, belediye o yıl hedeflediği kadar geliri elde etmiş demektir ve bütçe ile planlandığı şekilde harcama yapabilecektir. Ayrıca belediye, tahmin ve bütçeleme sürecinde etkin, kurumsal niteliklerinin ve kapasitesinin farkında olup gerçekleştirebilecek öngörülerde bulunmuştur.

Gelir tahmini göstergesi, bütçeleme sürecinde idarenin başarısını da ölçme özelliğiyle mali gösterge olmanın yanı sıra performans göstergesi olarak da değerlendirilir. Dolayısıyla bir belediyenin gelir tahmini göstergesinin %100'e yakın gerçekleşmesi belediyenin bütçeleme ve tahmin konusundaki başarısını ölçerken, birkaç yıl üst üste %100'den fazla veya eksik olması, belediyenin, tahmin ve öngörü sürecinde daha etkin çalışmalar yürütmesi gerektiği anlamına gelmektedir.

$$\text{GELİR TAHMİNİ GÖSTERGESİ} = \text{BÜTÇE GELİRLERİ} / \text{BÜTÇE GELİR TAHMİNİ}$$

Gelir tahmini göstergesi; 800 Bütçe Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı bakiyesi arasındaki farkın, göstergenin hesaplandığı yıla ilişkin ilgili belediye tarafından yapılmış bütçe gelir tahmini tutarına oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

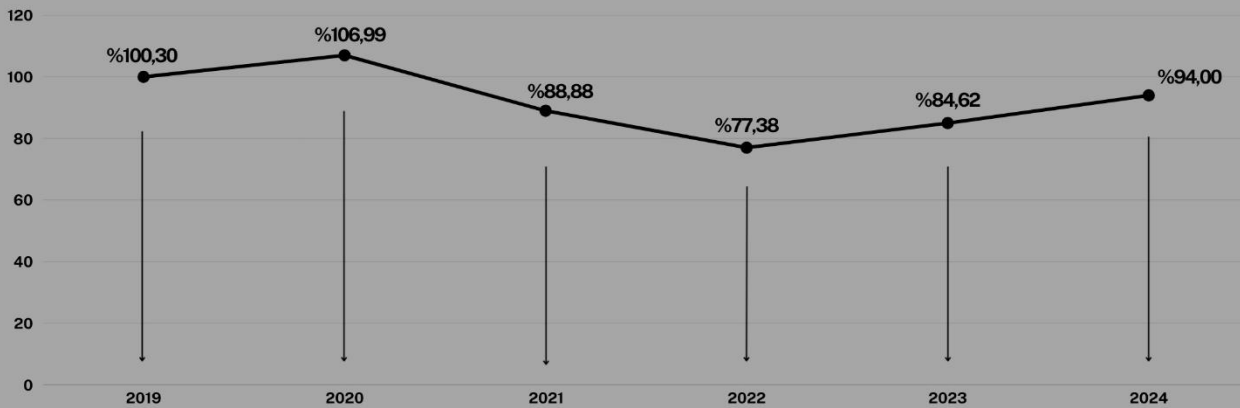
Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
800	-	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,28	2.695.064.607,45
810	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

İlgili yılı bütçe gelir tahmini: 2.869.991.369,00

Gelir Tahmini Göstergesi

$$= [(2.695.064.607,45 - 1.149.997,65) / 2.869.991.369,00] = \%94$$

GELİR TAHMİNİ GÖSTERGESİ

G21. GİDER TAHMİNİ GÖSTERGESİ

Gider tahmini göstergesi, belediyelerin bütçeleri hazırlanırken öngördükleri giderin ne kadarının ilgili yılda ödendiğini ölçmekte, bütçede yer alan gider tahmini tutarıyla ödenen giderler arasında ilişki kurmaktadır. Göstergeden beklenen 1'e eşit olmasıdır. Bu durum, belediyenin o yıl hedeflediği kadar gider yaptığı ve belediyenin tahmin ve bütçeleme sürecinde etkin, kurumsal niteliklerinin ve kapasitesinin farkında olduğu ve gerçekleştirilecek öngörülerde bulunduğu anlamına gelmektedir.

Gider tahmini gösterge sonucunun %100'ün üzerinde olması ilgili yılda öngörülenden daha fazla bütçe gideri gerçekleştirdiği anlamına gelmektedir ve bu durum belediyenin harcamalarında/kamu hizmetlerinde kısıntıya gitmesine veya borçlanmasına sebep olabilmektedir. Gösterge sonucunun birkaç yıl üst üste %100'den fazla veya eksik olması, belediyenin tahmin ve öngörü sürecinde daha etkin çalışmalar yürütmesi gerektiği anlamına gelmektedir.

GİDER TAHMİNİ GÖSTERGESİ=BÜTÇE GİDERLERİ/BÜTÇE GİDER TAHMİNİ

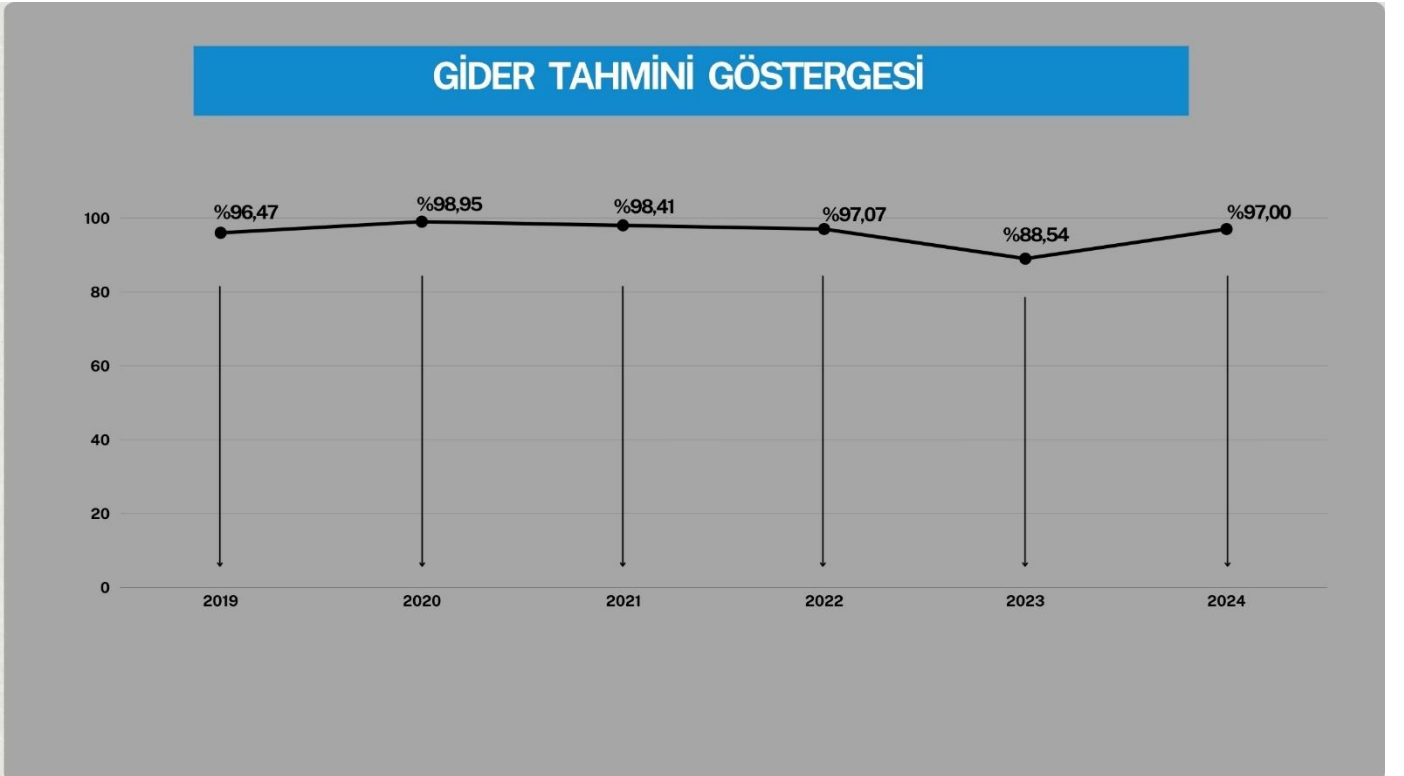
Gider tahmini göstergesi; 830 Bütçe Giderleri Hesabı bakiyesinin, göstergenin hesaplandığı yıla ilişkin ilgili belediye tarafından yapılmış bütçe gider tahmini tutarına oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
830	-	-	-	2.777.419.583,67	0	2.777.419.583,67

İlgili yılı bütçe gider tahmini : 2.869.991.369,00

Gider Tahmini Göstergesi

$$= (2.777.419.583,67 / 2.869.991.369,00) = \%97$$

G22. Kişi Başına Düşen Gelir Göstergesi

Bir belediye sınırları içerisinde elde edilen gelirlerin, kişi başına düşen miktarını hesaplamak için geliştirilen bu gösterge, belediyelerin elde ettiği gelirlerin belediye sınırları içerisinde yaşayan bir vatandaş için harcanabilecek kısmını gösterir. Dolayısıyla, bu göstergenin sonucunun yüksek olması, o belediyenin vatandaşlara götürebileceği kamu hizmetlerinin kalitesi ve miktarının fazla olabileceği anlamına gelmektedir.

$$\text{KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GELİR GÖSTERGESİ} = \text{BÜTÇE GELİRLERİ} / \text{NÜFUS}$$

Kişi başına düşen gelir göstergesi; 800 Bütçe Gelirleri Hesabı bakiyesi ile 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı bakiyesi arasındaki farkın, göstergenin hesaplandığı yıla ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan nüfus verisine oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

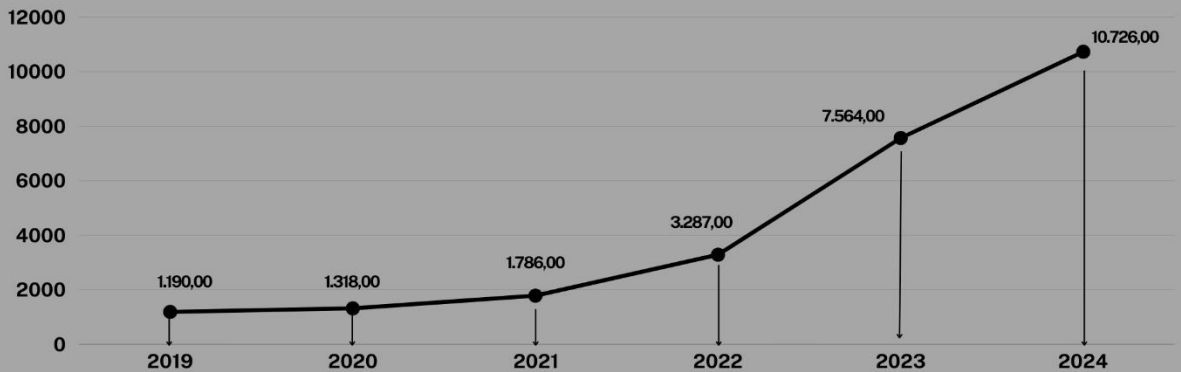
Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
800	-	-	-	63.028.308,83	2.758.092.916,28	2.695.064.607,45
810	-	-	-	1.149.997,65	0	1.149.997,65

İlgili yıl nüfus verisi: 251.147

Kişi Başına Düşen Gelir Göstergesi

$$= (2.695.064.607,45 - 1.149.997,65) / 251.147 = 10.726$$

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GELİR GÖSTERGESİ

G23. Kişi Başına Düşen Gider Göstergesi

Bir belediye sınırları içerisinde ilgili yılda gerçekleştirilen bütçe giderlerinin, kişi başına düşen miktarını hesaplamak için geliştirilen bu gösterge, belediyelerin bütçe giderlerinin belediye sınırları içerisinde yaşayan bir vatandaş için harcanan kısmını gösterir. Bu gösterge sonucunun yüksek olması, o belediyenin vatandaşlara götürdüğü kamu hizmetlerinin kalitesi ve miktarının fazla olduğu şeklinde yorumlanabileceği gibi, belediyenin kamu hizmetlerine ilişkin olmayan, verimsiz harcamalarının fazla olması durumunda tam tersi bir durumla karşılaşılabilir. Bu nedenle gösterge sonucu değerlendirilirken, bütçe giderlerinin niteliği de göz önünde bulundurulmalıdır.

$$\text{KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GİDER GÖSTERGESİ} = \text{BÜTÇE GİDERLERİ} / \text{NÜFUS}$$

Kişi başına düşen gider göstergesi; 830 Bütçe Giderleri Hesabı bakiyesinin, göstergenin hesaplandığı yıla ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan nüfus verisine oranlanmasıyla hesaplanır. Göstergeye ilişkin uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

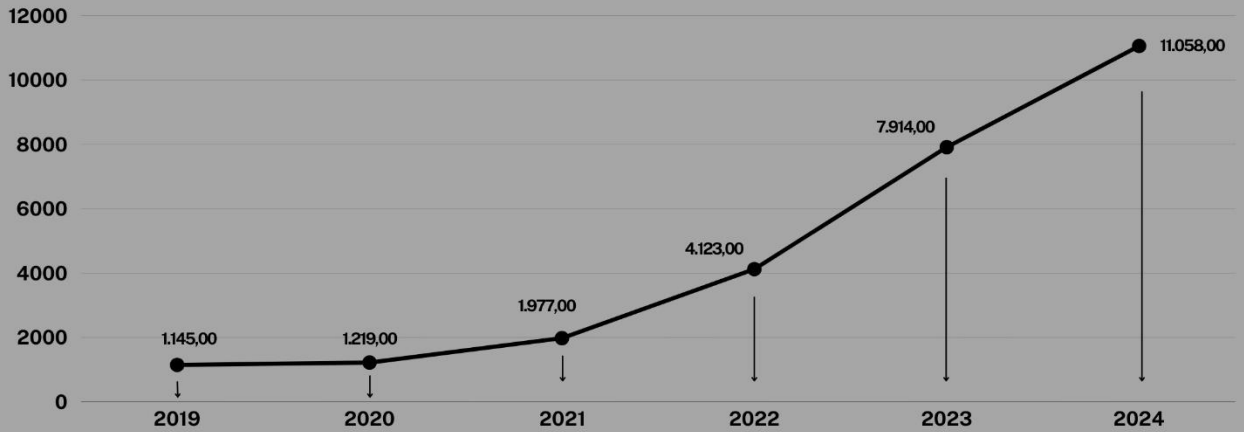
Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Borç	Alacak	Bakiye
830	-	-	-	2.777.419.583,67	0	2.777.419.583,67

İlgili yıl nüfus verisi: 251.147

Kişi Başına Düşen Gider Göstergesi

$$= 2.777.419.583,67 / 251.147 = 11.058$$

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GİDER GÖSTERGESİ

-ÖZET GÖSTERGE TABLOSU-

ANALİTİK ÇERÇEVE	GÖSTERGE NUMARASI	GÖSTERGE FORMÜLÜ
GELİRLER	G1	VERGİ GELİRLERİ GÖSTERGESİ VERGİ VE BENZERİ GELİRLER / BÜTÇE GELİRLERİ
	G2	VERGİ TAHSİLAT - TAHAKKU K GÖSTERGESİ TAHSİL EDİLEN VERGİ GELİRLERİ / TAHAKKUK ETTİRİLEN VERGİ GELİRLERİ
	G3	TAHSİLAT-TAHAKKUK G ÖSTERG ESİ BÜTÇE GELİRLERİ / FAALİYET GELİRLERİ
	G4	BAĞIMLILIK GÖSTERGESİ MERKEZİ YÖNETİMDEN YAPILAN TRANSFERLER / BÜTÇE GELİRLERİ
GİDERLER	G5	PERSONEL HARCAMALARI GÖSTERGESİ PERSONEL HARCAMASI / BÜTÇE GELİRLERİ
	G6/1	PERSONEL HARCAMASI MALİ KURALI - 1 PERSONEL HARCAMASI / (GERÇEKLEŞEN EN SON YIL BÜTÇE GELİRİ X YDO)
	G6/2	PERSONEL HARCAMASI MALİ KURALI - 2 PERSONEL HARCAMASI / (GERÇEKLEŞEN EN SON YIL BÜTÇE GELİRİ X YDO)
	G7	MAL VE HİZMET HARCAMASI GÖSTERGESİ MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ / BÜTÇE GELİRLERİ
	G8	FAİZ GİDERİ GÖSTERGESİ FAİZ GİDERLERİ / BÜTÇE GELİRLERİ
	G9	YATIRIM HARCAMASI GÖSTERGESİ (SERMAYE GİDERLERİ + SERMAYE TRANSFERLERİ) / BÜTÇE GİDERLERİ
	G10	ÖDEM E - TAHAKKU K G ÖSTERG ESİ BÜTÇE GİDERLERİ / FAALİYET GİDERLERİ
FAALİYET SONUÇLARI	G11	BÜTÇE DENGESİ GÖSTERGESİ BÜTÇE DENGESİ / BÜTÇE GELİRLERİ
	G12	FAALİYET DENGESİ GÖSTERGESİ FAALİYET DENGESİ / FAALİYET GELİRLERİ
YÜKÜMLÜLÜK YÖNETİMİ	G13	YÜKÜMLÜLÜK GÖSTERGESİ TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER / FAALİYET GELİRLERİ
	G14	YÜKÜMLÜLÜK DAĞILIMI GÖSTERGESİ KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER / TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER
	G15	VADESİ GEÇMİŞ YÜKÜMLÜLÜ KLER GÖSTERG ESİ VADESİ GEÇMİŞ YÜKÜMLÜLÜKLER / TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER
	G16	BORÇLANMA KURALI İÇ VE DIŞ BORÇ STOĞU/ (EN SON KESİNLEŞMİŞ BÜTÇE GELİRLERİ X YDO)
	G17	KAMU BORCU GÖSTERGESİ VERGİ VE SGK BORÇLARI / TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER
VARLIK YÖNETİMİ	G18	CARİ ORAN DÖNEN VARLIKLAR / KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
	G19	VADESİ GEÇMİŞ ALACAKLAR GÖSTERGESİ VADESİ GEÇMİŞ ALACAKLAR / FAALİYET GELİRİ
BÜTÇE SÜRECİ	G20	GELİR TAHMİNİ GÖSTERGESİ BÜTÇE GELİRLERİ / BÜTÇE GELİR TAHMİNİ
	G21	GİDER TAHMİNİ GÖSTERGESİ BÜTÇE GİDERLERİ / BÜTÇE GİDER TAHMİNİ
HİZMET PERFORMANSI	G22	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GELİR GÖSTERGESİ BÜTÇE GELİRLERİ / NÜFUS
	G23	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GİDER GÖSTERGESİ BÜTÇE GİDERLERİ / NÜFUS

SONUÇ

Kamu mali yönetimi alanında yaşanan gelişmeler, yalnızca muhasebe sisteminin teknik anlamda geliştirilmesini değil, aynı zamanda yönetim ilkelerine dayalı, şeffaf, hesap verebilir ve performans odaklı bir kamu mali yönetimi anlayışının inşasını da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, kamu mali tablolarının analizi; mevcut mali durumun izlenmesi, kamu hizmetlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi, mali risklerin erken tespiti ve kamu kaynaklarının etkin kullanımına yönelik karar alma süreçlerinin desteklenmesi açısından stratejik bir rol üstlenmektedir.

Günümüzde kamu sektörü, bütçe ve performans hedeflerine ulaşmanın yanı sıra, mali sürdürülebilirliği sağlamak, kamu hizmetlerinin kalitesini artırmak ve kamusal değer üretmek gibi çok boyutlu hedef ve sorumluluklara sahiptir. Bu doğrultuda, geleneksel muhasebe yaklaşımlarının ötesine geçilerek kamu mali yönetiminin bütüncül bir analiz yaklaşımıyla değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Mali analiz teknikleri bu ihtiyaca yanıt veren temel araçlar arasında yer almakta ve kamu işletmeciliği perspektifiyle değerlendirildiğinde, kamu idarelerinin mali durum ve performanslarının izlenmesini mümkün kılmaktadır.

Yerel yönetimler kamu hizmetlerinin halka en yakın düzeyde sunulması, mali kaynakların etkin ve adil biçimde yönetilmesi ve demokratik katılımın güçlendirilmesi açısından kamu sektörünün yerinden yönetim esasına dayalı tamamlayıcı bir unsurunu oluşturmaktadır. Yeni kamu işletmeciliği anlayışı doğrultusunda yerel yönetimler, yalnızca hizmet sunan idari birimler değil aynı zamanda performans ölçen, mali riskleri yöneten ve kaynak kullanımını optimize eden kurumsal yapılar olarak tanımlanmaktadır.

Yerel yönetimlerin mali analiz uygulamalarını sistematik biçimde kullanması, karar alma süreçlerinin veriye dayalı hale gelmesini sağlarken, performans esaslı yönetim ilkelerinin kurumsallaşmasına da katkıda bulunmaktadır. Böylece kamu kaynaklarının daha verimli ve hesap verebilir biçimde yönetilmesi mümkün hale gelmektedir.

Muhasebat Genel Müdürlüğüne 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 221 inci maddesinin (a) bendiyle; "Devlet hesaplarının kayıtlarını tutmak, uygulamaları izlemek, dönem sonuçlarını çıkarmak, değerlendirmek ve yayımlamak" görevi verilmiştir. Bu görev kapsamında mali analiz tekniklerine ilişkin ulusal/uluslararası akademik çalışmalar, uluslararası kuruluşların rehber ve önerileri ile dünya ülkelerinden iyi uygulama örnekleri detaylı şekilde incelenmiş ve ülkemizde uygulanabilirliği hususunda çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmaların çıktılarından biri olan Belediyeler Mali Analiz Rehberi; kamu mali yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik ve mali disiplinin güçlendirilmesi amacıyla, belediyelere ilişkin mali verilerin sistematik bir biçimde analiz edilmesine yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.

Aksaray Belediye Başkanlığı
Mali Hizmetler Müdürlüğü

muhasabe@aksaray.bel.tr

(0382) 213 54 92-93